

N°: 8-9

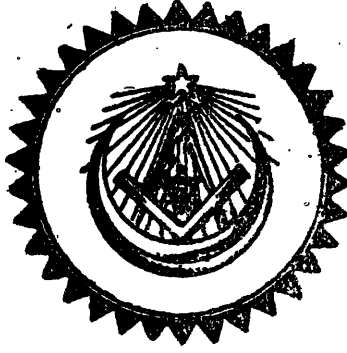
KÂNUNUSANI — ŞUBAT

ÜÇÜNCÜ YIL

1933

Büyük Şark

Tevzi ve Müracaat Yeri: Beyoğlu, Nuruşya Sokakı No. 25
BÜYÜK ŞARK Neşriyat Dairesi

Yalnız Türk Yükseltme Cemiyeti azasına mahsus el yazılarını
ihtiva eder.

İSTANBUL

Büyük Şark

1932 İSTANBUL KONVANI

Geçen nüshamıza Konvanın ruznamesini ilâve halinde koymuştuk. Müzakeratın asıl zaptları henüz Büyük Şansölyelikçe nesredilmemiştir. Ancak KK.'imizi bu müzakerat hakkında uzun müddet daha bekletmemek için bundan bu nüshamızda hulâsaten bahsetmeği münasip gördük :

Konvanın 5-10 Eylül arasında İstanbul'da toplanabileceği tahakkuk edince Daimî Büyük Heyet 16-5-932 tarihli celsesinde: 1 — Konvan komisyonu. 2 — İnşaat komisyonu. 3 — Tenezzüh komisyonu. 4 — Ziyafet komisyonu. 5 — İstihbarat bürosu.. teşkil ederek icap eden tertibatı almak, salonun inşaatının vaktinde bitmesini temin eylemek için sık sık ve bilhassa Ağustos ayında hemen her gece içtina etmek suretile faaliyete başlamıştı. Daimî Heyetin bu faaliyetine hemen bilûmum Üs.'ü Muh.'ler ve birçok KK.'i candan iştirak ederek Millî Mas.'i luğumuzun şerefile mütenasip olması matlup olan ihzaratı kusursuz bir halde ikmal ettiler. Eylülün dördüncü pazar günü Baba Kurbanof B.'i delâletile tedarik edilen halılarla zemini süslenmiş olan yeni salonumuz artık Konvanın emrine amade bir vaziyete girmişti.. Bir taraftan da murahhaslar birer, beşer İstanbul'a muvaselet ediyor, evvelce kendileri için hazırlanmış olan otellere gönderiliyordu.

Muhtelif Millî Obediyanslar İstanbul Konvanında kendilerini, isim, vazife ve adetlerini aşağıya dercettiğimiz murahhasları vasıtasile temsil ettirmişlerdir:

Avrupa'dan:

1. Avusturya (Viyana) : Muhadenet kefilî
Dr. Fahrettin Kerim

2. **Belçika Bü.: Meş.: 1** : Üs.: Âz.: 1 V. Carpentier.
Kâ.: Âz.: 1 F. van der Linden
Haz.: Âz.: 1 Eugène Muller
Hat.: Âz.: 1 Niki Gunzburg
Willi Margery
3. **Bulgaristan Bü.: L.: 1** : Mihal Sapunarof
4. **Ispanya Bü.: L.: 1** : Kâ.: Âz.: 1 L. Gertsch
Muhad. kefilî Cevat Meruş
5. **Ispanya Bü.: Meş.: 1** : Arthur Groussier
6. **Fransa Bü.: Meş.: 1** : Arthur Groussier, Reisi; F. Estebe,
U. Meclis âzası; Louat, Rönessans
Üs.: 1; Tiberius, şabık Üs.: 1
7. **Fransa Bü.: L.: 1** : Üs.: Âz.: 1 Maréchal
Kâ.: Az.: 1 Jeneral A. Viet
8. **Yunanistan Bü.: Meş.: 1** : Georges Georgalas, Hey.: U.:
âzası; A. Koukoulis, Armonya
Üs.: 1; Basile Konos; Mike Mavro.
9. **Luxembourg Bü.: L.: 1** : Frederic Estebe
10. **Polonya Bü.: L.: 1** : Kâ.: Âz.: 1 Z. Skokovski
11. **İsviçre (Alpina) Bü.: L.: 1** : John Mossaz, Bü.: Şansöliye
12. **Çekoslovakya Bü.: L.: 1** : D. Militchevitch
13. **Türkiye Bü.: Meş.: 1** : Üs.: Âz.: 1 Mustafa Hakkı
Üs.: Âz.: Mu.: M. Raşit
Hat.: Âz.: İsmail Ratip
Kâ.: Âz.: Mehmet Ali Haşmet
Teş.: Âz.: Dokaginzade Feridun
14. **Yugoslavya Bü.: L.: 1** : D. Militchevitch
D. Tomitch

Amerika'dan:

15. **Meksika (Pacífico) Bü.: L.: 1** : F. van der Linden
16. **Porto Riko Bü.: L.: 1** : L. Gertsch
17. **San Salvador Bü.: L.: 1** : John Mossaz
18. **Brezilya Bü.: L.: 1** : Muhad. kefilî Ali Kâmi
19. **Şili Bü.: L.: 1** : " " Vitali Anavi
20. **Kolombiya Bü.: L.: 1** : W. Margery

21. **Equatör Bū.: L.: 1** : Muhad. kefilî Yusufyan
22. **Paraguay Bu.: L.: 1** : Üs.: Âz.: Olive Balsells
Muhad. kefilî Dr. Celâl Tahsin
23. **Honduras Bū.: L.: 1** : " " Dr. Osman Şerafettin
24. **Arjantin Bū.: Meş.: 1** : Olive Balsells
25. **Bolivya Bū.: L.: 1** : R. Tingiryyan, Vedat Üs.: 1

23 Millete mensup bu 25 Mas.: Obediyanısının murahhasları, A. M. İ. nin mevcut âzasının dörtte üçünü teşkil ettiğinden, Konvanın açılması için matlup olan ekseriyet - şimdiye kadar hiç bir Konvanda görülmemiş derecede - mevcut olduğu tespit edilince 5/9/1932 günü toplanan ve ruznamede münderiç mevadın tanzim ve sureti müzakeresini derpiş eden icraî komite umumî celsenin açılmasına karar verdi.

6 Eylül salı günü saat 10-30 da Konvanın birinci. resmî içtimalı sabık reis Belçika Üs.: Âz.: Carpentier tarafından yeni ihzar edilmiş olan Ritü.: dairesinde açıldı. Küşat münasebetile iradettiği nutukta, murahhaslara beyanı hoşamedi ederek Konvanın İstanbul'daki mesaisinin güzel semereler vermesi temenniyatını izhar eden mumaileyh, gösterdiği hüsnü kabul ve misafirperverlikten dolayı Türkiye Bū.: Meş.:na teşekkürlerini bildirdi ve Konvan bürosunun intihabını teklif etti. Neticei ârada Türkiye Üs.: Âz.: , murahhas heyetimiz reisi Mustafa Hakkı B.: Konvan reisliğine seçildi. Makamı riyasete geçen Mustafa Hakkı B.: Türkçe olarak söze başladı; Konvanın İstanbul'da toplanmasından mütevellit Türk Ma.:larının süruruna tercüman olduğundan bahisle misafirlere beyanı hoşamedi etti. Aynı zamanda şimdiye kadar daima Avrupa merkezlerinden Paris, Cenevre, Brüksel, Bal gibi şehirlerde toplanmağı itiyat edinmiş olan Kongrenin 1930 Brüksel Konvanında murahhasımız Servet Yesari B.: , tarafından yapılan davet ve teklif üzerine 1932 senesinde İstanbul'da içtimala karar vermiş olması ile Mas.:lugun bir ittihadı demek olan A.M.İ.nin âzasından bulunduğu diğer memleket Mas.:luklarının hakkını nazarı itibare almış olmasının şükranе seza bir hareket olduğuna işaret ederek bilhassa Türkiye Meş.: Üs.: Âz.:ının riyasete intihap edilmiş olmasından dolayı teşekkür etti; ve memleketimizde Büyük Gazimizin

açtığı nurlu devrin az zaman zarfında içtimaî, hukukî, îmarî sahalarda tahakkuk ettirdiği terakki ve teâlî eserlerinden maada Şark'ta vicdan hürriyetinin, lâyikliğin naşir ve müdafii bulunduğuna ve murahhasların bu yolda elde edilmiş olan mazhariyetlerin bizzat şahidi olacaklarına mütedair izahatta bulundu. Üs.: Âz.:ın zirde dercettiğimiz bu hitabesinin Fransızca metni Türkiye Meş.:ı murahhaslarından Bü.: Kâ.: Mehmet Ali Haşmet B. tarafından okunarak murahhaslara ifham ve iblâğ olundu. Bunun üzerine sabık reis Carpentier söz aldı ve Türkiye'nin münci ve halâskârı olan Gazi Mustafa Kemal Hâzretlerini hürmetle Konvan namına selâmladı; Türkiye'nin inkişaf ve terakkisi ve saadeti için hararetle temenniyatta bulundu ve Konvanın Türkiye Reisi-cümhuru Gazi Hâzretlerine telgrafla tazimatını arzemesini teklif etti. Bu teklif sürekli alkışlarla ve müttefikan kabul olundu.

Bundan sonra ruznamenin diğer maddelerine geçilerek icraî heyetin Umum Kâtibi Mossaz B.: tarafından ihzar ve kıraat edilen idarî, malî raporlar istima edildi. Ve bazı noktalarına itirazlar varit olmakla beraber neticede hesabat tasdik edildi. Öğleden sonra, evvelce namzetlikleri vaz' ve kabulleri teklif edilmiş olan Bolivya, Honduras, Arjantin Bü.: localarının A. M. I. ye âza olarak kabulleri takarrur etti ve hazır bulunan murahhasları merasimle içeri alındı. Celseye bu suretle hitam verildi.

Aynı günde saat 14,30 da ikinci celse açıldı. Üs.: Âz.: Mustafa Hakkı B.:ın resmî vazifesi başında bulunması zaruretine binaen riyaset mevkiini, tevkil eylediği, muavini Raşit B.: işgal etti. Büyük Şansöliyenin verdiği izahat ve esbabı mucibe üzerine A. M. I. nin şahsiyeti maneviyesinin İsviçre kanun medenisine tev-fikan kabulünü temin edecek surette nizamâtı esasîyesinin birinci maddesi tadil edildi. Bu suretle badema A. M. I. kendisine yapılacak teberruatı kabule, gayrimenkul emvale sahip olmağa hak kazanmış oluyordu. Ondan sonra Millî Mas.: Bü.: localarının birbiri arasında aktetmiş oldukları mukavelelerin A. M. I. tarafından kayıt ve tescili hususuna mütedair talimatname okunarak aynen kabul edildi. Bu meyanda Türkiye Meş.:ı âzamı ile Fransa Meş.:ı âzamı arasında İstanbul'daki Rönessans ve İzmir'deki Homer Mah.:lerinin muayyen bir müddet zarfında Fransa Meş.:ı âzamından

alâkasını kateylemesi ve Meş.:kimize iltihakı için iki Bü.: Meş.: arasında kânunusani 1932 tarihinde akt ve teati edilmiş olan mukavele-name okundu ve resmen kayıt ve tesciline karar verildi. Murahhaslardan Yugoslavya murahhası Tomitch B.: bu münasebetle söylediği sözlerde : her memlekette yalnız bir Millî Meş.:ın bulunması lüzumunu derk ve kabul etmiş ve bugünkü tasdik keyfiyeti ile bunu resmen tatbika başlamış olan A.M.I.nin bu bapta hareketinin bilhassa tasrih edilmesini ve bu mukavelenin diğer Meş.:lere de nümune olmasını temenni ettiğini ilâve etti. Tomitch B.:in bu temennisine bütün murahhaslar iştirak ederek keyfiyetin ayrıca A.M.I. Bullteni ile neşrine ve bilcümle Meş.:lere bildirilmesine karar verildi. Bundan sonra tahkim usulü hakkında kaleme alınan lâyhaya geçilerek, okundu. Bu lâyhaya göre muhtelif memleketlere mensup Bü.: localar arasında herhangi bir meselden dolayı bir ihtilâf hâdis olursa, taraffeynden birinin talebi üzerine diğerinin de muvafakatı alındıktan sonra, A.M.I. icrai heyetinin ve binnetice Konvanının hakemliği kabulünün mümkün olması tespit ediliyordu. Lâyiha bazı münakaşalardan sonra kabul edildi ve celse saat 5,30 da tatil edilerek murahhaslar, şereflerine Tokatlıyan'da verilecek ziyafete davet edildi.

7 Eylûl saat 9,30 da üçüncü celse yine Üs.:ı Âz.: Muavini Raşit B.: tarafından açıldı.

Rûznamede münderiç ve iki Bü.: Lo.:nın münasebatını idare ile muvazzaf muhadenet kefilleri hakkında tanzim edilen lâyihanın müzakeresine geçilerek İspanya Bü.: locası murahhası Gertschi B.: hazırladığı projeyi okudu. Yugoslavya murahhası Tomitch, Belçika murahhası Van der Linden, yine Belçika murahhaslarından sabık Konvan Reisi Carpantier, Polonya murahhası Skokofski, Fransa Büyük Mes.:ı murahhası Groussier BB.: mutâlâat dermeyan ettiler, neticede Van der Linden tarafından teklif olunan esaslardan harice çıkmamak şartile beş kişiden mürekkep bir komisyonun bir temenni metni hazırlaması ve perşembe günü ictimada kat'i kararın verilmesi tekarrür etti.

Bundan sonra muhabere masraflarından tasarruf temini için tertip edilen telgraf kodu tetkik ve kabul edildi. Rûznamede münderiç (İnsanın Hukuku) hakkında Viyana Bü.: Mah.:i

tarafından ihzar olunan proje okundu. Belçika murahhası Carpentier B.: bütün Millî Localara tamim edilmiş olan bu proje hakkında henüz ekseriyetin cevabı gelmemiş olduğuna, icraî heyetin reisi olması itibarile, muttali bulduğunu ileri sürerek, bu projenin tetkiki keyfiyetinin gelecek Konvansa talikini teklif etti ve teklifi kabul olundu. Keza Çekoslovakya murahhası tarafından, A. M. I. nin sulh mes'elelerinde bir manevî şahsiyet kuvvete icraî faaliyet etmesi hakkında yapılmış olan teklif, mezkûr memleket murahhasının İstanbul Kovanına iştirak edememiş olması ve bu meselenin ileride onun huzurile münakaşası münasip olacağı mütaleasile talik edildi.

Bunu Müteakip Paraguay Bü.: Locası tarafından icraî heyette muhtelif Bü.: Locaların sureti temsilieri hakkında yapılmış olan teklif tetkik olundu ve intacı yarına talik edilerek celseye nihayet verildi.

8 Eylül perşembe günü saat 14,30 da dördüncü celse Us.: Âz.: Muavini Raşit B.: in riyaseti altında açıldı. Celseye 24 murahhas iştirak etmişti. Brezilya Bü.: Meş.:ından gelen bir telgraf okundu. Muhadenet kefilii bulunan Ali Kâmi B.: i murahhas olarak irae ediyorlardı. Keyfiyetin Ali Kâmi B.: e tebliği ve cumartesi celsesine daveti takarrür etti. Paraguay Bü.: Locasının teklifine geçilerek, icraî heyetçe hazırlanmış olan sureti hal müzakere edildi ve neticede icraî heyet dahilinde Cenubî Amerikanın ve Vasatî Amerika ile Antil adaları Bü.: Localarına ayrılacak bir azalığın her üç ayda bir vuku bulmakta olan ictimalara bu Obediyanslardan birinin münavebe ile bir müşterek murahhası marifetiyle işgaline ve fakat ilk önce hangi büyük locanın sıraya duhulu lâzım geleceği hususunda aralarında mutabık kalmalarına karar verildi.

Bundan sonra ruznamenin 16 ıncı maddesine geçilerek Gran Şansöliye Mossaz B.: tarafından söz alındı. Mumaileyh Mısır ve Alman Remzî Büyük Localarının A. M. I. ye dahil olmak istediklerini bildirdi; şukadarki A. M. I. nizamnamesinin beşinci maddesine göre, girmek isteyen her Bü.: L.:yı âzadan üç Büyük Locanın tekeffül etmesi ve talibin on senelik bir mazisi olması

icap ettiğinden mevcut âza içinden, Mısır Masonları arasında hüküm süren ikilik henüz zail olmadığı için, Mısır Büyük Locasının mürevvici olacak üç âzanın henüz noksan bulunduğundan; Alman Remzî Büyük Locasının da henüz on senelik bir hayatı bulunmadığından bu formalitenin itmamı veyahut nizamnamenin beşinci maddesinin tadili yapılmadıkça bu arzularının is'afına imkân olamayacağı anlatıldı. Ve maddenin tadilinin derpiş edilmesi temenni edildi. Yugoslavya ikinci murahhası Tomitch B.: Büyük Şansöliyenin bu izahatına Konvanca ittıla kespedilmiş olduğunun ve bilhassa tadil temennisinin sarahaten tesbitini teklif etti; reye konarak kabul ve gelecek Konvana kadar Mısırlıların birleşerek Millî bir Obediyas halinde A. M. I. ye dahil olmaları temennisi izhar olundu. Bunu müteakip ruznamenin 15 inci maddesi mucibince yeni icraî heyetin intihabına geçildi. İcraî heyet 9 âzadan ve 3 muavin mülhak azadân ibaret olmak lâzım geliyordu. Sabık icraî heyet reisi Carpentier B.: tarafından aşağıda isimleri musarrah Büyük Locaların namzetlikleri konu ve ittifakla kabul edildi: Onlar şunlardır: Türkiye, Fransa, Belçika, İspanya, Viyana, Yugoslavya, Yunanistan, Cenubî Amerika ve Vasatî Amerika veya Antil Adalarından biri.

Muavin mülhak âza olarak ta Türkiye'ye, Lehistan; Viyanaya, Bulgaristan; Yugoslavyaya, Çekoslovakya Büyük Locaları istişari salâhiyetle intihap edildiler.

Riyaset tarafından cuma günü sabah saat 9,30 da Ada iskelesinden hareket edecek olan Kalamış vapuru ile Floryaya, Adalara, Anadolu sahilini takiben Boğaziçine yapılacak tenezzüh ilân edildi ve murahhaslar Büyükkada'da şereflerine tertip edilmiş olan ziyafete muhterem refikalarile birlikte davet kılındı. Cumartesi günü kapanma celsesinin saat 10,30 da aktedileceği de bildirilerek celseye nihayet verildi.

Ayın on üçüncü cumartesi günü Üs.: Âz.: Mustafa Hakkı B.: riyasetinde beşinci celse açıldı. Yeni icraî heyetin 1933 Kânunusanişi başlangıcında toplanmasına ve mahalli içtimain bilâhara ilânına karar verildi.

Muhadenet kefilleri hakkında komisyonun ihzar etmiş olduğu

yedi maddelik temenninin A. M. I. ye dahil ve gayri dahil bilcümle Büyük Localara iblâğı ve dahilî teşkilâtlarında bunun nazarı itibara alınması ricasının bildirilmesi ittifakla takarrür etti. Bundan sonra Paraguay murahhası Balsells B.: gelecek Konvanın Buenos - Aires'te toplanmasını Arjantin.Bü.: L.:ı namına teklif etti. Mesafenin uzaklığı, murahhasların iki buçuk aylık bir zamana tasarruflarının imkânsızlığı düşünülerek keyfiyetin evvelâ icraî heyetçe tetkiki tahtı karara alındı.

İspanya murahhası Gertsch B.: Bolivya ile Paraguay arasındaki ihtilâfın sulhen hal ve tesviyesi hususunda izharı temenni eyledi.

Bunun üzerine ruznamede görüşülecek mesele kalmadığından Konvanın mesaisine hitam vereceği ve elde edilen meşkûr neticenin Mas.:luk için hayırlı olması temenniyatı Üs.: Âz.: tarafından izhar edildi ve âzaya da söz verildi. Evvelâ sabık icraî heyet reisi Carpentier B.:ayağa kalkarak dünya Mas.:larının hürmet ve tazimatını Gazi Hazretlerine arzeden telgrafnamesine Müşarünileyh Hazretlerinin teşekkürlerini bildiren cevabî telgrafnameyi okudu. Ve çok müttehassis bir kalp ve lisanla Ulu Gazinin mezaya ve muvaffakiyatından büyük hayranlıkla bahis ve Türkiye'nin terakki ve tealisi için bütün dünya Mas.:larının kalplerinde taşıdıkları temenniyata tercüman olmak üzere hazırunu bir alkış icrasına davet etmesini makamı riyasetten rica etti. Bu ifadat sürekli ve hararetili bir surette alkışlandı.

Mumâileyh sözüne devam ile Türkiye'de ecnebi Mas.:ların gerek Türk Mas.:larından, gerek ise Mas.: olmıyan Türklerden gördükleri hüsnü kabulün, minnet hatıralarını daima muhafaza edeceklerini, bu Konvan münasebetile dünyanın en güzel parçasında çok tatlı birkaç gün geçirmiş olmanın kendileri için unutulmaz mazhariyetlerden bulunduğunu ilâve ederek Türkiye Meş.: Âz.:ına kendilerine bu güzel vesileyi verdiğinden dolayı teşekkürler etti.

Bundan sonra sıra ile Bulgar Büyük Locası murahhası Sapunarof; Paraguay murahhası Balsells; Fransa Büyük Locası murahhası Jeneral Viet; Yunanistan murahhası Yorgolas; Fransa Büyük Meş.:ı murahhası Estebe; Yugoslavya murahhası Milit-

chevitch söz alarak Konvan mesaisinden, haklarında gösterilen hüsnü kabule karşı besledikleri minnettarlıktan bahisle Türk millet ve memleketinin saadet ve refahı temenniyatını izhar eylediler. Bilhassa Lehistan murahhası Skokofski şu beyatta bulundu : “Çocukluğumda bana anlatılan bir hatırayı zikretmek zevkinden kendimi mahrum bırakmak istemem... Eski Lehistan müstakil bir devlet iken Türkiye ile çok samimî münasebatta bulunurdu. Türklerin, Lehlilerin istiklâl ve şerefleri için döktüğü kanlar Leh milletince her vakit hürmet ve minnet ile yadedilir.

İstiklâle susamış olan milletim için Türklerin gösterdiği büyük bir cemile vardır o da: Lehistanın taksim ve esaretine rızası olmadığını bu taksim ve esaret tahakkuk ettikten sonra da, saraylarında, vaktile yapılan süfera kabulü merasiminde her defasında teşrifat nazırının sefirlerin isimlerini söylerken, Lehistan sefirinin vaziyeti hazıra dolayısıyla gelemediğini alenen söylemeyi usul ve itiyat hükmüne koymuş olmaları keyfiyetidir. Bu gösterir ki Türkler Lehlilerin esaretini hiçbir vakit kabul ve tasdik etmiş değillerdir. Bu hatıra benim gibi milyonlarca Lehlinin dimağında yaşıyor. Benim bütün Leh millet ve Mas:ları namına bugün ifade etmek istediğim minnettarlık ve şükran hisleri yalnız bu Konvan münasebetile mazhar olduğum hüsnü kabulün teşekkürünün değil, aynı zamanda bütün Leh milletinin asıl Türk milletine karşı beslediği şükran ve imtinanın bir ifadesidir.. Temas ettiğim Türk kardeşlerin yüksek huzurlarından aldığım zevk beni dünyanın en bahtiyarları meyanına sokmuştur.. Çok müteheyyicim; son sözüm, tarihte büyük hizmetler, namlar bırakmış, mazlumları müdafaa etmiş Büyük Türk Milletinin bugünkü Büyük Rehberlerinin irşadile medeniyet ve refah yolunda attığı büyük adımlarla medeniyet ailesinin az zaman zarfında pişdarı olacağı hakkındaki kanaatimi tekrardan ibarettir. Ulu Gaziye sonsuz sağlıklar ve saadetler dilerim..”

Alelûmum murahhasların ifadeleri çok alkışlanmış fakat bilhassa Leh murahhası Skokofski'nin sözleri salonu çınlatacak derecede tezahurata sebep olmuştur. Nutuklar bu suretle nihayet bulduktan sonra ittihat zenciri teşkil edilmiş ve Konvan reisi Mustafa Hakkı B.: , murahhas ve Mah:lerimiz muhterem

Üs.:larını muhterem refikaları ile birlikte saat 13 te Perapalas'ta verilecek veda ziyafetine davet ederek Konvanın mesaisini Ritu.: dairesinde sed ve tatil eylemiştir.

Ht.

Bir Telyazısı ve Cevabı

REİSİCÜMHUR ULU GAZİ MUSTAFA
KEMAL HAZRETLERİNE

Dolmabahçe Sarayı

Milletler arasındaki Mason Birliği yedinci Konvanının İstanbulda toplanması münasebetile hür ve lâyük Türkiye'mizin Büyük Kurtarıcısının sağlık ve saadetinin devamı ve yurdumuzun refahla yükselmesi, maddî ve manevî terakkisi yolunda görülen muvaffakiyatın temadisi temenniyatına hürmetle ve candan alkışlarla müttefikan karar verilmiş olduğu maruzdur Ulu Gazimiz.

Konvan Reisi
Mustafa Hakkı

MUSTAFA HAKKI BEYEFENDİYE

Dolmabahçe, C. — Türkiye hakkındaki har temenniyatınızı havi telgrafınızdan Reisicümhur Hazretlerinin memnun olduklarını bildiririm Efendim.

Kâtibi Umumi

Hikmet

ÜS.: AZ.: IN AÇMA NUTKU

Pek muhterem ve pek münevver KK.:im,

Namına idarei kelâm etmek bahtiyarlığına nail olduğum Türkiye Meş.:i Âzamı, A. M. I. nin bu seneki içtimamın, kendi

mıntakasında aktedildiğini görmesinden dolayı pek büyük bir memnuniyetle mütehasstir.

KK'im, size beyanı hoşamedî etmekliğime ve Üst.î Âz.ını Konvan Reisliğine intihap etmek suretile şeref ve sürura garkettiğiniz Türkiye Büyük Meş.î namına teşekkür etmekliğime müsaadenizi rica ederim.

Bolivya, Equatör, Paraguay, Portoriko, Honduras ve Viyana Bü. Mah.lerinin, kendi murahhaslarını, Türkiye Meş.î Âz.ına mensup BB. arasında intihap etmek suretile, hakkımızda ibraz ettikleri teveccüh, ve biraderane itimattan dolayı kendilerine teşekkür ederim.

Bu içtima, bize bütün evvelki içtimalarda görmek ve tanışmak fırsatını bulamadığımız diğer hemşire Obediyanslara mensup B. lerimize tesadüf saatetini de bahş etmektedir. Bu temâsların, bilâhare sür'atle verimli ve sağlâm bir dostluğa inkilâp eden rabitaların hudusuna bais olacağı bedihîdir.

Temsil ettiğimiz Beynelmilel Mas. İttihadı, ittihade dahil olan Meş. ler arasındaki biraderane rabitaları takviye, ve bu rabitaları, henüz ittihada dahil olmayan Meş. lere de teşmil etmek için sükûn içinde çalışıyor.

İcraî ve istişarî komiteler tarafından tanzim ve ifa edilen mesai bugünkü gibi on sene zarfında yedi defa toplanmış olan Konvanlar tarafından tetkik, ve tasdik edilmiş; ve komite şimdiye kadar 30 defadan fazla içtima etmiştir.

İstihsal edilen neticeler, ancak komitenin reisi ve âzalarının ve kâtibinin tedricî, makul, sakın ve mütemadî mesailerî sayesinde husul bulmuştur. Bu mesai onların kıymetli meziyetlerinin, yüksek hissiyatlarının ve kabiliyetlerinin mahsulüdür. Bu, onları intihap etmiş olan delegelere şeref bahşeder.

Son iki sene zarfında komitenin mesaisini idare etmiş olan Belçika Meş. Âz.ı sabık Üs.î Âz.ı çok sevgili Engel B. e ve mesaide minnettarlığımıza liyakat kesbetmiş olan icraî ve istişarî komitelerin âzalarına hepimiz namına teşekkür ederim.

Diğer bir B.imiz de beş sene evvel Büyük Kitabet vazifesini kabul etmek suretile kıymetli zamanlarını ve yüksek kudretini ve bütün kalbini A.M.I.nin göttüğü yüksek gayeye hasreden Muhterem Mossaz K.imizdir. Mas. İttihadının müessislerinden olan bu muhterem B.in, İttihadın bidayeti teşekkülüne isabet eden ilk günlerdeki müşkülâtı ne kadar büyük bir liyakatle iktiham etmiş olduğu, cümlelerin malûmudur. Bütün bu BB.'e ve esamisini zikretmediğim, fakat cümlelizce malûm olan ve sükûnet ve tevazu ile çalışan bilûmum diğer KK.'e en har ve samimî teşekküratını takdim ediyorum.

İttihadı tasavvur eden ve hakikat sahasına getirenlerin ilk safında Ed. Quartier-la-Tente ve Reverchon BB.: vardır. Fakat bunlar artık ebedî Meş.'a intikal etmiş ve aramızdan ebediyen ayrılmışlardır.

Onların hatıraları daima taziz edilecek ve bu hatıralar kendilerini tanıyan bütün BB.'in kalbinde ve Mas.'luk ananesinde ebediyen yaşayacaktır.

A. M. I. in teşekkülünü ilk düşünmek şerfi İsviçrenin (Alpina) Büyük Locasına aittir. Ve bu teşekkül Beynelmîlel Mas.'. Münasebatı Bürosunun bir tabii neticesidir ki, bu büro 18 senedenberi müteveffa Quartier - la - Tente B.: tarafından idare edilmekte idi. Bu B.'ile mesai arkadaşları bilcümle Remizî Mason Kuvasının bu Büru etrafında toplanmalarını temin gayesine çalışmışlardır.

Alpina Büyük Üstadı tarafından vaki olan davet üzerine 12 obediyanı murahasaları - ki bunların meyanında Türkiye büyük Meş.'i de dahildi - Cenevre'de Teşrinievel 1921 tarihinde içtima ederek A. M. I. nin tesisini kararlaştırdılar ve 22 / 10 / 1921 tarihinde de nizamât esasîyesini tedvin ve tasdik ettiler. Elyevm İcraî Komite tesmiye edilen, fakat bidayet teşekkülünde İstışarî Komite denilen heyet, faaliyet merkezi ittihaz olunan Cenevre'de vazifesine başladı.

Bu 12 müessis obediyanstan dördü artık aramızda değildir. Bunlardan ikisi kendi hükûmetleri tarafından cebren sededilmeleri hasebiyle ve ikisi de bir suitefehhüm neticesi olarak aramız-

dan ayrıldılar. Bunların tekrar aramızdaki mevkilerini iştigal etmelerini temenni eder ve bu temennimizin kısa bir istikbalde tahakkuk edeceğini ümit ederiz. KK.'im, bu teşekkür gerek müessislerin şahsi kanaatlerinin ve gerek müteaddit obediyanlara mensup bir çok BB.'in arzularının bir tezahürüdür. Filhâkika bu teşekkürle giren obediyanların adedi bidayette sekiz iken, dördünün çekilmiş olmasına rağmen, bugün 33ü bulmuştur ki on sene zarfında dört misli artmış olduğu anlaşılıyor. Bu mes'ut vaziyet, kardeşlik hissiyatının ve Masonluk tesanüdünün bir neticesidir. Bütün insanîyetinin müthiş bir buhran içinde kıvrandığı, müteaddit unvanlar altında teşekkür etmiş olan birçok cemiyetlerin dağıldığı veyahut yekdiğerine muhasım zümrelere ayrıldığı su zamanda, haricî âleme karşı bizim cemiyetimizin tecezziye uğraması şöyle dursun, bir merkez etrafında daha mütekâsif bir surette toplanmakta olduğunu görmek, şerefli olduğu kadar iftiharâ lâyük ve teselli bahş bir keyfiyettir. Şüphesiz ki bizim mübeccel teşekkürümüz yalnızca menfaat beklemeden çalışan, diğerbîn ve iyiliğe meclup şahıslardan mürekkep değil, aynı zamanda bütün beşeriyeti teşkil eden insanları kardeş telâkki etmesi itibarile bütün bu kıymetli uzuvlardan müteşekkildir.

Konvan ile Komite bu son zamanlara kadar İsviçre, Fransa veya Belçika'da içtima etmekte idi. Bu tabii idi, çünkü Komiteyi teşkil eden Obediyanlar Garbî Avrupa'ya ait idi.

Fakat Avrupa'nın vasat ve şark ölkelerinde bulunan Mas.:luklar A.M.I. ye dahil olup icra komitesine de iştirak etmeye başladıklarından, İttihadımızın merkezi şarka doğru değışmiş ve bunun neticesinde ve Mas.:luk fikrine muvafık olmak üzere, Konvanların vasatta ve şarkta da içtimaı muvafık görülmüştür. Bundan dolayıdır ki iki sene evvel Brüksel'de in'ikat eden Konvanda bu seneki içtimaın İstanbulda aktı, murahhasımız, pek muktedir Servet Yesari B.: tarafından teklif edilmiş ve Konvanca da kabul edilmişti. Bu kararı sahai file çıkarmak için iktisadiyatın bu müşkül zamanında buraya kadar gelmek zahmet ve fedakârlığında bulunduğunuzdan dolayı size tekrar arzı teşekkür ederiz. Belgrat'ta 1926 Eylülünde aktedilen Manifestasyon esnasında Türkiye-Büyük Meş.:inin Mas.:luğun, âlemi haricî hududunda harisi olduğu.

dermeyen edilmiş idi. Bize bu suretle terettüp eden bu sevimli vazife nuru ziyanın, kardeş hissiyatının ve lâiyklik esasatının daha girmediği yerlere götürülmesine matuftur. Bugüne kadar hareketsizlik memleketi addolunan vatanımızda, hadis olan esash tebeddül ve teceddüt sayesinde, vazifemiz mühim bir derecede suhulet kesbetmiştir. Vatanın halâsını tasavvur edip tahakkuk ettiren Büyük Adam, yani yaratıcı Mustafa Kemal Hazretleri lâiyklik ve teceddüt işini dahi tasavvur ile sahai tatbika vazetmiştir.

Burada geçireceğiniz birkaç gün zarfında, sizler bizzat göreceksiniz ki, memleketimizde birçok tahavvülât vukua gelmiştir. Meselâ bu meyanda : Yeni Alfabenin, yeni kıyafetin, yeni kanunlarla ve bilhassa kanunu medenînin kabulü ve bu kanunun bahşettiği haklarla kadınlarımızın hayat şeraitinin değişmesi zikre şayandır.

Harem hayatı, peçeli ve çarşafılı kadın, harem ağası artık roman mevzuunu teşkil edecek efsaneler sırasına geçmiştir.

Nev'i beşerin medeniyet birliğine doğru temayülü tebarüz etmektedir. Türkler buna yabancı kalamazlardı, ve bu harekete nasıl iştirak etmiş olduklarını bizzat görüyorsunuz.

İşte sizler, vicdan ve fikir hürriyetine ve insanların kardeşliğine çok kıymetli bir mevki vermiş olan Büyük Gazinin dahası ve onun yüksek mefkûre yoldaşlarının metanetleri sayesinde, yeni yolda az zamanda büyük neticeler alınan bu asrî muhitte, hür Türk memleketinde, ruznamemize dahil olan mes'eleler üzerine çalışacaksınız ki, bu mes'eleleri insanî bir surette hal etmeye muvaffak olmanızı temenni ve tekrar cümleliğe beyanı hoşamedim ederim.

NİÇİN GİZLİYİZ ?.. [*]

Mesleğimiz en göze çarpan hususiyetlerinden biri de gizliliklerdir. Yabancılar karşı kapılarımız, ağızlarımız tamamiyle kapalıdır; hattâ aramızda bile kat kat, derece derece gizlilikler vardır. Bundan başka, herhangi bir dereceye ikaf edilmiş olmak, o derecenin

[*] (Vf.) Muh. Mah. inde süylenmiştir.

bütün mahiyetine vukuf için kâfi gelmiyor; o derecenin sırrını, mahiyetini perde perde gizlilikler arkasından seçmeğe çalışmak icap ediyor.

Acaba, Masonluktaki katmerli gizliliklere ne lüzum var? Her fikrin, ker mutaleanın bütün çıplaklığıyla ilân ve ifşa olunabilirdiği şu hürriyet ve medeniyet asrında hâlâ gizli tutulması iktiza eden ne gibi sırlar vardır ki, pek kiskanç bir ketumiyetle yolumuzu, izimizi.. hatta sözümüzü, saklamak mecburiyetini duyuyoruz?.. Yoksa, gayri millî, gayri kanunî, gayri ahlâkî, hasılı gayri medenî bir mahiyetimiz varda hükûmetin tâkibinden, dinin tel'inden, halkın teşniinden, ilim ve fennin tenkidinden mi korkuyor ve kaçıyoruz? Nefislerimizden başlayarak ailemizi, muhitemizi, milletimizi, nihayet bütün insanları umumî ve müşterek bir kemale, bir seadete kavuşturmak için çalıştığımızı öğrenerek iddia edip dururken ne yaptığımızı, nasıl çalıştığımızı göstermekten niçin çekiniyoruz? Çok yüksek, çok temiz mesaimizde niçin mahrem ve hususî kalmak istiyoruz da sütunlarımızı yıkarak atelyelerimizi neden Âleme açık ve serbest tutmuyoruz?.. Aleyhimizdeki bühthanların, itham ve iftiraların kaynağı hep bu gizliliklerimiz değil midir? Açık bir hareketle hedefe doğru yürümekten, meydana atılmaktan bizleri meneden sebepler acaba nelerdir?

İşte bir yiğın sual ki, istenilirse, daha da sıralanabilir. Bugünkü naçiz hasbıhalimde o suallerin cevabını aramağa çalışacağım. Lütfederseniz, yardım ederseniz elbette aradığımı bulacağım ve bulduğum cevabın ikna kuvveti nisbetinde gizliliğe irtibatım, ketumiyete riayetim artacağından Masonik bir ameliye telâkki ettiğim bu araştırmada beni yalnız bırakmıyacağımızdan da eminim.

Sır ve kitmanın faziletlerinden bahsetmek için eski felsefelerden birçok hikmetler derlenebilir. Kendisile yakından ve derinden alâkadar bulunduğumuz Hazreti Süleymanın "Emsal,"inde ağız tutumlğunun meziyetlerine dair birçok fıkralar vardır. Meselâ :

— Âkıl adam bildiğini gizler.

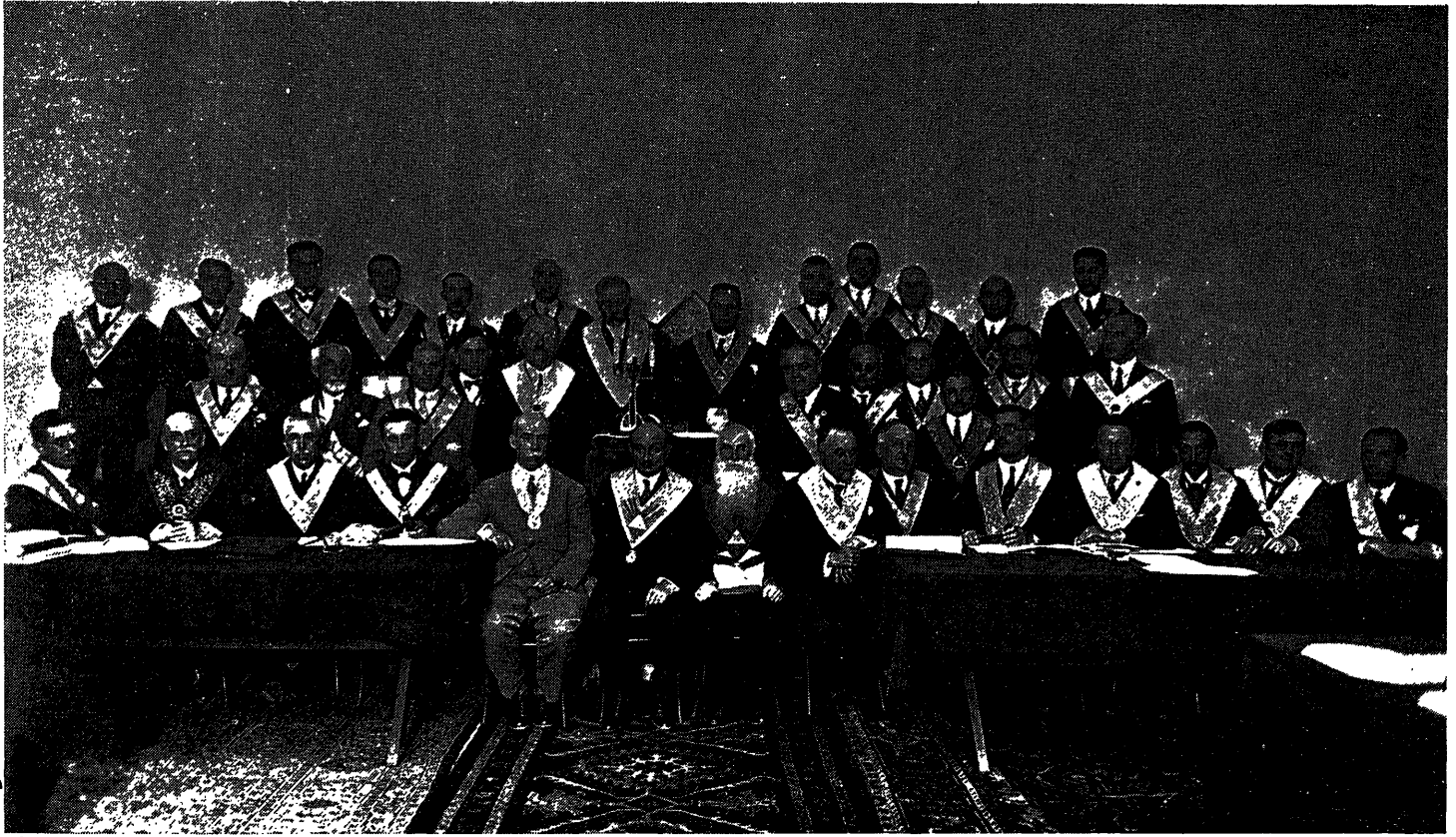
— Ahmak bile sükût etse ehli hikmet ve dudaklarını kapayan anlayışlı itibar olunur.

— Ağzını ve dilini hıfzeden canını muzayakalardan korur, gibi meseleler hep “Emsali Süleyman” dandır. Dinlerin kâffesinde de, hikmet sayılan bu sözlerin benzerleri pek çoktur. Hele - yine kendileri alâkalı ve rabitalı görüdüğümüz Yunan hakimleri bu bahiste çok yorulmuşlar, çok emek sarfetmişlerdir. Fakat bütün bu sözlerde kıskançlık, yüksek görünme, korku gibi pek sade ve pek... Nasıl ifade edeyim.. pek mugfilâne sebepler amil olmuştur. Onun için masonluğun gizliliğindeki sebepleri (Hikmeti Atika)da değil, bugünün psikolojisinde aramak ve bulmak iktiza eder, ve bunun için de fennin bazı mutearifele- rini, bazı kanunlarını şurada kısaca hatırlatmaklığuma müsaadenizi rica edeceğim.

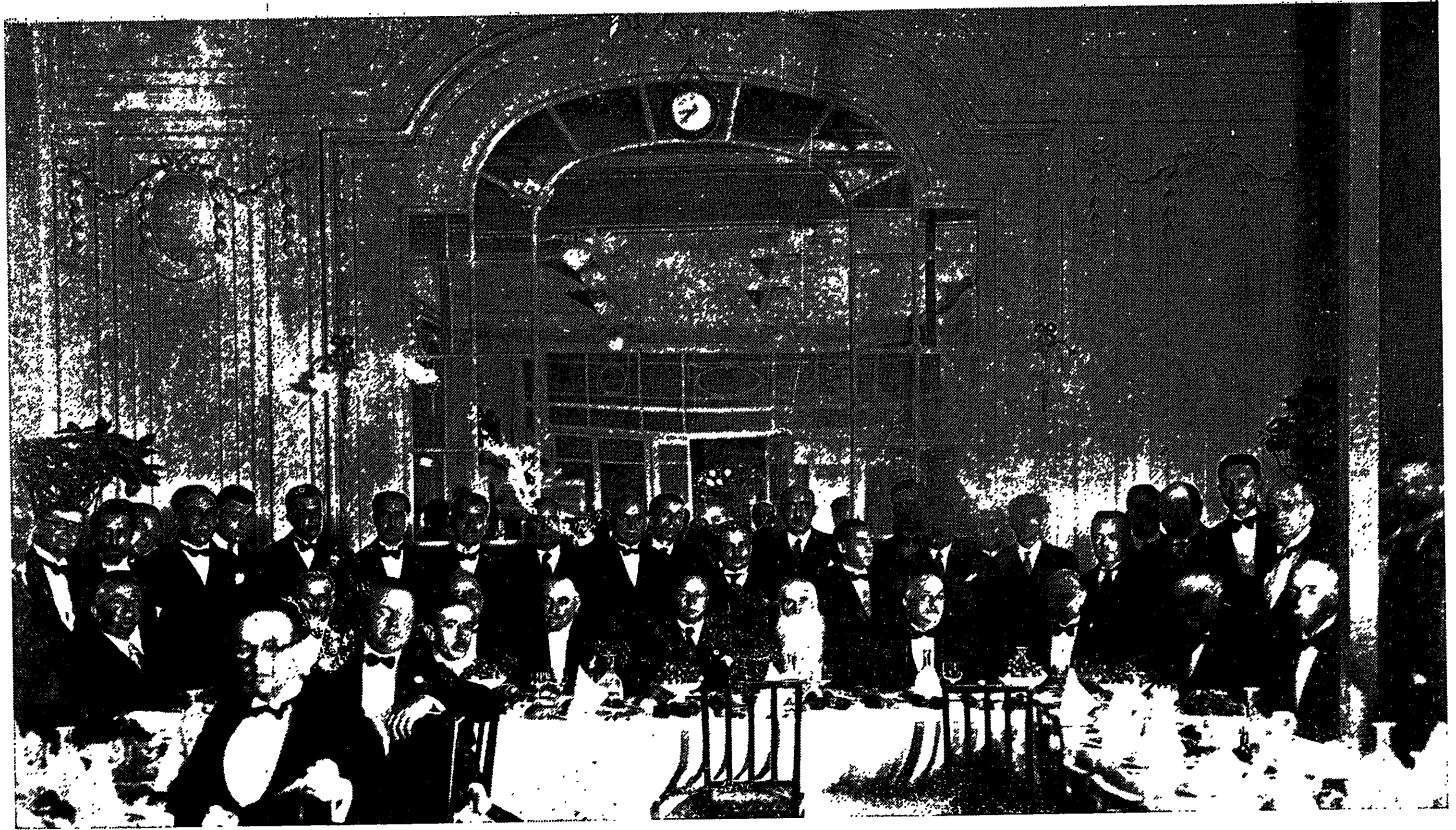
Eskiden denilirdi ki: Cüzler külle tabidir. Ve küller kendile- rini terkip eden eczanın yekünü ve muhassasıdır. Pek riyazî olan bu hüküm bir çok tabii hadiselerde aldatıcı bir kıyastır. Meselâ sodium ve chlor maddeleri hususî vasıflara malik, zehirli iki basit cisimdirler; bunların kimyevî imtizacından husule gelen Chlorure de sodium, yani mutfak tuzu - vakıa vezin itibarile kendisini terkip eden maddelerin vezni mecmuundan ibaret ve kendisinde o iki maddenin mevcudiyetini bittahlil isbat edebil- mek daima mümkün isede - ayrı ve hususî vasıfları haiz bir cisim- dir; kendisinde ne chlorun, ne de sodiumun hassası yoktur.

Keza malûmdur ki: müvellidülma ile müvellidülhumuza cisimlerinin 1-2 nisbetinde imtizacından husule gelen (su) bir hayat membaidır. Aynı iki basit cismin 2-2 nisbetinde imtizacından husule gelen (Eau oxygénée) ise mühlik bir cisimdir. Yine bunların 1-1 nisbetinde imtizacından terekküp ettiği farzolunan ve tabiatte mücerret bir halde mevcut olmyan (oksidril) cezrinin eesamın teşekkülünde oynadığı rolü izaha burada imkân yoktur.

Demek ki mecmuda dahil bulunan cüzlerin miktar ve nis- betine göre küllün vasfı değişiyorsa da, bu vasıfları cüzlere bakarak tahmin ve tayin mümkün değildir; küll teşekkül edip te vasıflarını izhar etmedikçe onun mahiyetini anlayamayız.

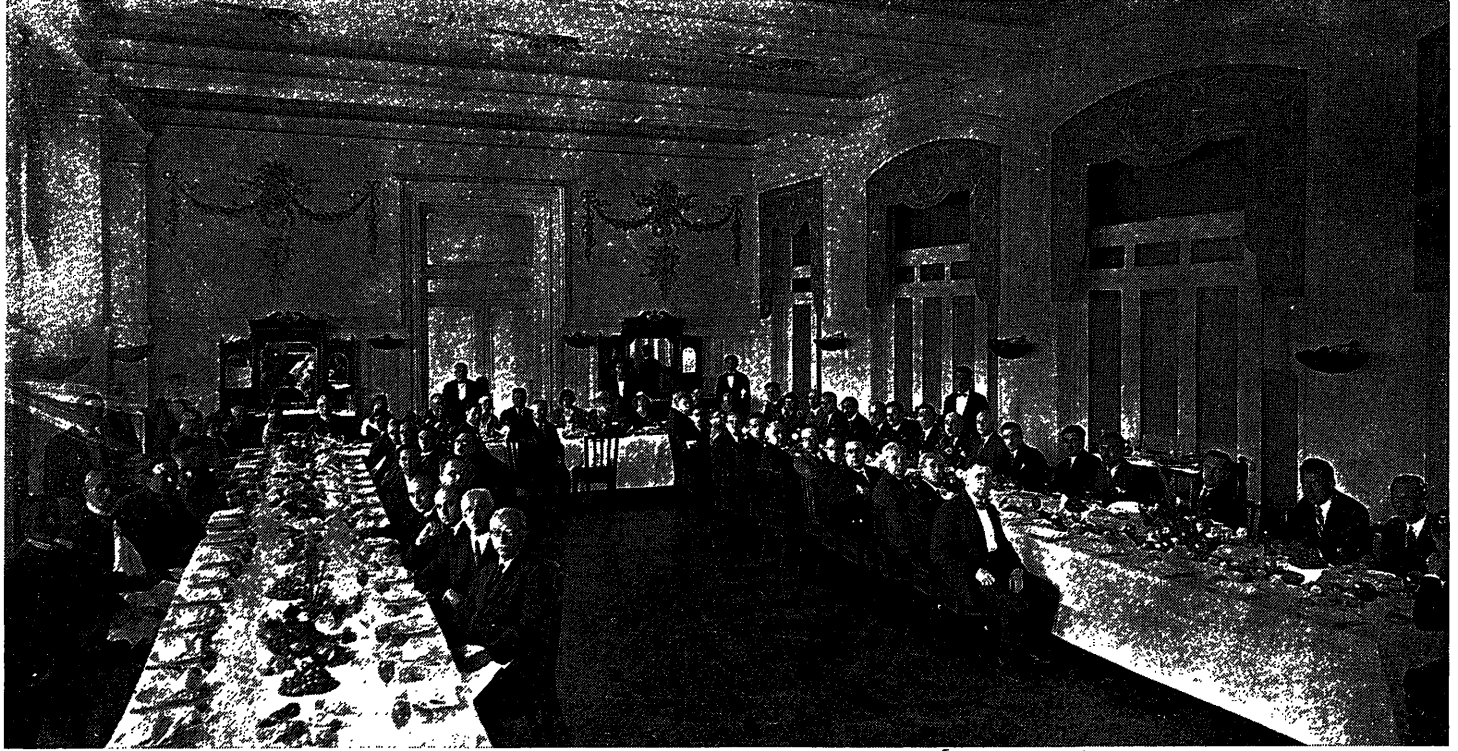
1 1932 İstanbul Konvansına iştirak eden murahhaslar yeni salonumuzda.

Bü., Da.: Heyetin Konvan şerefine Tokatliyan'da verdiği küşat ziyafeti.

Konvan_azaları şerefine Yüksek Heyetimiz tarafından Perapalas'ta verilen ziyafet.

Konvan azaları şerefine Büyük Meş.: tarafından Perapalas'ta verilen veda ziyafeti,

Şu noktayı da hatırlayalım ki : Her madde, hermadde ile imtizaç kabiliyetini haiz değildir; arada “kimyevî alâka,, denilen bir incizap, bir münasebet mevcut olmalıdır. Bundan başka, her maddenin imtizaç derece ve kıymeti de aynı kuvvette değildir; bu noktadan cisimler birkaç gruba ayrılırlar. Meselâ müvellidülma bir kıymetli, müvellidülhumuza iki kıymetli, karbon dört kıymetli basit cisimlerdendir. İmtizaç fiilinin vukua gelebilmesi için bu kıymetlerin işba’ı, daha doğrusu tatmini iktiza eder. Bütün uzviyatın terkinde dahil bulunan basit cisimler başlıca müvellidülma, müvellidülhumuza, azot ve karbondan ibaret iken namütenahi uzvî cisimlerin mevcudiyeti hep o imtizaç kıymetlerinin tehalüfü ve imtizaç şekillerinin tenvevüü sayesinde. Yine bu sayededir ki tabiatın birçok cisimleri kimyahanelerde ve sentez usulile elde edilebiliyor, hattâ tabiatta mevcut olmayan birçok cisimler imal ve icat olunuyor.

Şu hatırladığım kimya hadise ve kanunları bütün (varlıklar) üzerinde hükümfermadır. Biz Masonlar, kâinatta hüküm süren kanunların nefsimizde hüküm süren kanunlardan başka şeyler olmadığı hakikatini tamamen kabul etmiş ve daha müptedi iken rehberlerimizde tetkik etmiş bulunuyoruz. Fîlhakika nefislerimizi, cemiyetlerimizi idare eden kanunlar, yani Fiziyoloji ve Psikoloji kanunları Fizik düsturlarından başka şeyler değildir. O halde Kimyadan aldığımız misalleri içtimâî ve mâşerî vaka ve hadiselerdede aynen bulabiliriz.

Aileler, şirketler, cemiyetler, milletler tahlil edilirse, kendilerini terkip eden efradı teşhis mümkündür, lâkin bu fertlerin hususî ve mümeyyiz vasıfları hasılası, tahlil olunan kütleinin vasıfları değildir; bu kül ayrı bir benlik, ayrı bir şahsiyet sahibidir. Nizamnamei esasî çok iyi ve çok doğru düşünen mütahassısların ellerinden çıkma cemiyetler arasında muzır mahiyet alanları görülebileceği gibi, bütün azası alim, fazıl ve namuskâr olan bir birlikten kudret ve faziletleriyle yakışık almayan muzır kararlar sudur edebilmesi de ihtimal dahilindedir. Muhterem KK.’imin hatıralarında bu tetkiklerin bir hayli tarihî misalleri vardır. Ne hacet, her din esasında iyidir, faziletkârdır, lâkin birde bazı dinî camialara bakınız, esastan nekadar uzaklaşmışlardır !.

Vakalar, hadiseler zikrile kıymetli vakitlerinizi israf etmeyeyim; şunu tekrar etmek istiyorum ki fertlerin psikolojisi ile kümelerin psikolojisi arasında farklar vardır. Binaenaleyh fertlere yapılacak telkinat ile kümelere yapılacak telkinat aynı şekil ve mahiyette olamaz ve fertlerin görecekleri işlerle cemiyetlerin ifa edecekleri vazifeler ayrılmıştır. ayrı ayrı şeylerdir. Bu hakikati en iyi ve en doğru anlayan, en iyi ve en doğru tatbik eden kürsi Mas.'luk mihrabıdır.

Mas.'luk kümelere değil fertlere hitapeder; bütün müntesiplerinin namuslu, münevver ve mütefekkir bulunmalarına rağmen toplu hareketler icrasından çekinir. Yani Mas.'luk fertler üzerinde çalışır ve işler; o ferdi hareketinde, haricî hayatta dilediği kümeye girmekte serbest ve hür bırakır. Bunun için - başka bir hasbıhalimde arzettiğim vecihle - Mas.'luk mefhumu içerisinde ne dinî, ne hayrî, ne ilmî hiç bir teşekkül ifadesi yoktur, belki her faziletkâr teşekkülde Mas.'luk ve Mas.'lar vardır.

“Güstav Lebon,, nun dediği gibi (Muakale - Raisonement) denilen ve (hakkı, hakikatı teslim) diye ifade olunabilen fikir ve muhakeme ameliyesi ancak fertlerin hassasıdır. Fert “Raison,, ile, kütle “haz ve heyecan,, ile hareket eder. Terakkinin, tekâmülün, ilim ve fen aşkının kuvvet menbaı ise muakaledir. Onun için Mas.'luk akıl ve muhakemeye sahip olan, selim bir vicdan ile münevver bir zekâyâ malik bulunan fertleri teker teker arar, bulur ve onlara yine teker teker hitap ederek “çalış, hakikatı ara, kendi kendine bul ve ona göre hareket et!., der. Çalışmalarına zemin olmak için de bütün medeniyet tarihini, bütün ilim ve fen mûtalarını safha safha, derece derece önlerinde açar; akla olduğu kadar duyguya hitap eden remizlerle bunları düşünmeğe sevkeder; bir karakterin, yalnız taakkul ve teslim edilmekle değil, tekrar ve itiyat ile tebellür edebileceği hakikatine mebni de her telkinini, her talimini daima tekrar eder, durur. Hasılı Mas.'luk bir cemiyet işi değil, bir fert işidir: herkes kendi nefsinin kemaline uğraşmakla Mas.' olur. Mas.' luğun umuma hitap edecek bir sözü, umuma yol gösterecek bir düsturu yoktur; o arayanlar için bir nur kaynağı, bir enerji menbaıdır; bunun içindir ki cemiyet nazarında gizlidir; fakat müstait fertler

için kapıları açıktır; bununla beraber yine her fert kendi nefsiyle bizzat kendisi meşgul olmak mecburiyetindedir: işte derece derece gizliliğin sebebi budur. Yoksa, zannolunduğu gibi, Mas.:lukta kâhinesine bir sır yoktur, mes'ele bir methoddan, en muvafakiyetli bir psikoloji ameliyesinden ibarettir.

Hendesî noktalar ve hatlar gibi hesabın adetleri de mefruz ve mücerret mefhumlardır; hakikatte ne hendesinin noktaları ve hatları, ne de hesabın rakamları ve kara cümlesi mevcut değildir. Eğer insanlar adetler gibi şekilsiz ve vasıfsız olsalardı o vakit teşkil ettikleri her hangi bir küme, kendi efradının hassasından ibaret olur ve o vakit bu kümeyi toptan muakaleye sevk etmek mümkün bulunurdu.

Mas.:luk hendesinin şekillerini, hesabın rakamlarını bütün rumuzatında kullanır; ister ki, insanlar aynı vasıfta olsunlar, aynı maddenin zerrati mahiyetini alsınlar; umdelerimizin başındaki (musavat, hürriyet, adalet) mefhumları - bence - bundan başka bir mana ifade etmez.

KK.:im, görülüyor ki, Mas.:luk çok çetin, çok müşkül - belki de riyazî, lâkin riyaziyat kadar mefruz ve mücerret - bir iş başarmak istiyor: her ferdi teker teker bulacak, onları düşünmeğe, muakaleye sevkedecek, her birini bir (insanı kâmil) yapacak! Bu fertler o kadar çoğalacak ki, kütleler (muakale) kudretini iktisap etmiş bulunacak! Binaenaleyh Mas.:luk mesaisi ne bugün ne yarın bitmiyecek. Lâkin bir zaman gelecek, muhtelif vasıflı muhtelif insanlar değil, müşterek vasıflı bir cins insan teşekkül etmiş bulunacak; beşeriyet, yekcisim, yekruh, yekpare bir mevcudı yegâne olacak!.

Evet, Fikret'in dediği gibi:

«Yarın ümit ediyorlar ki bir genişçe adım,
Bir atlayış - ne diyorlardı pek te anlamadım! -
Hayatı kurtaracak!
Beşer, bu şimdi muazzep sürüklenen meflûç,
Yavaş yavaş edecek zirvei halâsa uruç!»

M. C. (Vf.:)

L'A.M.I. et le Convent d'Istanbul.

L'histoire de la Maçonnerie turque de même que l'activité des Ateliers maçonniques en Turquie ont été exposées plus d'une fois dans nos Loges par des conférenciers de valeur. Ces études, dont le dernier en date est celle de notre T. : C. : F. : Kemalëttin, actuellement à Izmir, ont magistralement prouvé que la Maçonnerie de notre pays, quoique de création relativement récente, déploie une activité digne de tout éloge et s'est attelée à la tâche avec une ardeur juvénile que rien ne rebute.

Il y a par contre un sujet qui n'a pas encore été traité dans nos Loges: j'ai nommé la Maçonnerie dans le domaine international, ou, pour parler plus clairement, l'étude des rapports que les diverses Puissances maçonniques entretiennent entre elles. Sans doute personne parmi nous n'ignore qu'il existe dans presque tous les pays civilisés des organisations maçonniques indépendantes les une des autres et qui, sous la dénomination de Grande Loge ou de Grand Orient, travaillent, dans les limites du territoire national, tout comme chez nous, à la réalisation du but poursuivi par notre séculaire institution. Ce qu'on sait moins, ce sont les efforts déployés par certains dirigeants de la Maçonnerie pour coordonner cette activité afin de pouvoir présenter sous le jour le plus favorable au monde profane les aspirations de l'ensemble des Maçons de l'Univers.

J'ai voulu profiter de la réunion du Convent de l'A.M.I. à Istanbul pour tâcher de développer à l'intention de mes FF. : cet aspect international de la Maçonnerie. Il ne faut pas en effet perdre de vue si la Maçonnerie est nationale dans les limites de chaque pays, le principal but qu'elle poursuit c'est la fraternisation universelle, but qui ne peut être atteint qu'au prix d'une sincère entente entre les diverses Puissances Maçonniques. Il est évident que la Maçonnerie, qui prêche par la parole et par l'exemple la paix et la fraternisation universelles, est l'institution où une entente de cette nature est plus facilement réalisable que partout ailleurs. Cette entente est d'ailleurs singulièrement facilitée grâce à l'esprit de tolérance qui l'anime, grâce surtout à son respect illimité de la liberté absolue de conscience, à ce qu'elle ne fait aucune distinction entre les hommes de différentes races, couleurs ou religions qu'elle considère tous comme des FF. : ayant les mêmes droits et les mêmes devoirs. Et pourtant, que de points délicats à régler pour assurer une collaboration sincère! Toute association n'étant possible que si chacun des membres qui la forment consent à sacrifier une partie de sa liberté d'action, à tolérer les convictions de ses associés qui sont le plus souvent nettement opposées aux siennes propres, il a fallu faire preuve d'une grande sagesse et de beaucoup de persévérance pour unir sur des points essentiels des hommes d'aspirations, de sentiments et de caractères différents. Eh bien! mes FF. :, il s'est trouvé d'illustres Maçons désintéressés, idéalistes et constructeurs à la fois, ayant foi en une humanité meilleure, qui

ont voulu réaliser ce rêve: coordonner l'activité de la Maçonnerie des différentes Obédiences, présenter envers le monde profane un front uni, donner enfin l'exemple d'un travail pacifique fécond pour l'amélioration matérielle et morale de leurs semblables. Ces hommes ont réalisé cet idéal, en ne s'écartant jamais de ce principe: - rechercher le mot qui unit, écarter la formule qui divise.

J'imagine volontiers que l'idée de l'A.M.I. a germé dans l'esprit de ses créateurs au lendemain de l'institution de la Société des Nations et qu'ils se sont inspirés des mêmes principes pour lui donner corps. Mais, tandis que cette dernière institution, oeuvre du Président Wilson à la mémoire duquel je rends un hommage mérité, souffre, après plus de dix années d'existence, de ce qu'on appelle avec euphémisme une « crise de croissance », l'Association Maçonnique Internationale travaille avec enthousiasme pour le bien de la Maçonnerie et de l'humanité, se renforce un peu plus chaque jour et tend à cette universalité qui est le premier caractère de sa puissance et de sa vitalité.

Mais il est peut-être temps de brosser rapidement un aperçu succinct de la création de cette institution maçonnique internationale, dont j'emprunte les points essentiels à mon illustre ami le F.° Rachid. [2]

C'est à la Grande Loge Suisse « Alpina » en la personne de son regretté G.° M.° le F.° I.° Réverchon que revient l'honneur et la gloire d'avoir eu l'idée initiale de l'Association et d'entreprendre les premières démarches en vue de sa réalisation. Elle était d'ailleurs la suite naturelle du Bureau International des Relations Maçonniques dirigé depuis 18 ans par feu le F.° Quartier-la-Tente. Retenez bien ces deux noms, car ce sont les deux illustres Maçons auxquels on pense en premier lieu quand on parle de l'A.M.I.! Ces deux FF.° avaient envisagé la possibilité de réaliser, si possible, l'union universelle parmi toutes les Maçonneries du monde entier en mettant simplement en évidence ce qu'elles avaient de commun et en écartant ce qui les divisait. Le G.° M.° de la Grande Loge suisse « Alpina » lança à cet effet pour la seconde fois en 1920 - sa première tentative n'ayant pas eu le résultat escompté - un appel à toutes les Obédiences de l'Univers les invitant à se faire représenter à une réunion préparatoire qui devait avoir lieu à Genève au mois de mars 1921. Douze Puissances maçonniques régulières répondirent favorablement à cet appel de la Grande Loge « Alpina » et cette première réunion officielle servit à mettre en évidence la communauté de vues de toutes les Obédiences représentées, qui chargèrent la Grande Loge en question de convoquer à Genève même un Convent Maçonnique Universel. Ce Convent, eut lieu au mois d'octobre de la même année avec la partici-

[2] Mon T.° C.° F.° et ami Mehmet Ali Hachmet a également publié un article en turc dans le No. précédent de (Buyuk Chark), concernant les Convents maçonniques et l'organisation de L' A. M. I.

pation des délégués des Grandes Loges de New-York, Vienne, Bulgarie, Espagne, France, Suisse et des Grands Orient de Belgique, France, Italie, Pays-Bas, Portugal et Turquie. Cette dernière Obédience était représentée par le T. I. F. Mousliheddin Adil.

En dehors de celles qui s'étaient fait représenter à ce Convent, quelques Obédiences firent connaître leur adhésion, tandis qu'une Grande Loge, dont le principe devrait être la tolérance, avait répondu à l'appel en «réfusant tout entretien avec des Maçons dont la Bible n'est pas l'emblème». Fort heureusement, cette réponse intransigeante, faite pour décourager l'A.M.I. à ses débuts, ne découragea personne.

Le premier acte de l'A.M.I. constitué par ce Convent fut de voter une «Déclaration de Principes» qui dit dans son préambule: «Les Puissances Maçonniques représentées au Congrès, en vue d'intensifier les résultats humanitaires et pacifiques de leur propagande, déclarent constituer entre elles une Association Maçonnique Internationale, dont le siège est à Genève et dans laquelle peuvent être admises toutes les autres Puissances Maçonniques qui adhèreraient à cette Déclaration de Principes».

Le vote de cette déclaration, qui contient la fameuse définition de la Maçonnerie que vous connaissez tous, fut unanime; toutefois la Grande Loge de New-York et le Grand Orient des Pays-Bas réservèrent l'approbation de leurs corps respectifs. Une autre commission fut chargée d'élaborer les Statuts qui devaient régir l'Association, et le 22 octobre ceux-ci étaient définitivement admis par l'Assemblée unanime. On procéda à la désignation du Comité Consultatif prévu par les dits Statuts et comme il n'y avait que 5 sièges à pourvoir, furent désignés les chefs des Obédiences du Grand Orient de France, du Grand Orient des Pays-Bas, du Grand Orient de Belgique, de la Grande Loge de New-York et de la Grande Loge suisse Alpina. Ils étaient ainsi chargés d'administrer l'A.M.I. jusqu'au Convent suivant qui devait avoir lieu en septembre 1924 à Bruxelles, choisie à cet effet.

Entretemps, une proposition concernant la Déclaration de Principes et une modification des Statuts nécessitèrent la convocation d'un Convent extraordinaire qui eut lieu à Genève, en septembre 1923. On y enregistra l'adhésion définitive et sans réserves de la Grande Loge de New-York; par contre, le Grand Orient des Pays-Bas fit une déclaration par laquelle il annonçait qu'il ne pouvait pas encore donner son adhésion complète. Le cercle de l'A.M.I. s'était cependant élargi, de nouvelles adhésions étant venues grossir le nombre des membres. Mais hélas! l'année suivante (1924), le Convent ordinaire de Bruxelles enregistrait la démission de la Grande Loge de New-York pour des raisons qu'il serait trop long d'énumérer ici. Les nouvelles qui nous sont parvenues récemment laissent prévoir heureusement un revirement complet chez les Maçons des Etats-Unis en faveur de l'A.M.I.

et il y a beaucoup d'espoir qu'au Convent de 1934 nous verrons au nombre des membres de l'A.M.I. de nouveau la Grande Loge de New-York.

Depuis lors, l'Association s'est réunie en Convent extraordinaire à Paris en 1927. A cette date l'A.M.I. comptait 18 Puissances maçonniques adhérentes. C'est au Convent réuni à Paris qu'a été réglée, entre autres, la question de territorialité, d'importance toute particulière pour le Grand Orient de Turquie, et c'est en application de ce principe que des accords ont été conclus avec les Gr. Orients de Grèce et de France pour le passage dans un avenir prochain sous l'Ob. turque des RR. LL. Harmonia, Renaissance et Homère, cette dernière à Izmir.

C'est à Paris également que fut débattue, sur la proposition du Grand Orient des Pays-Bas, l'importante question de l'introduction dans la Déclaration de Principes, de la reconnaissance du G. A. de l'U. Une longue discussion eut lieu à ce sujet, dont on trouvera tous les détails dans le compte-rendu in extenso du Convent, publié par la Grande Chancellerie. A un certain moment, le Grand Maître et premier délégué du Grand Orient de Turquie, le T. I. F. Edib Servet, dut intervenir dans ce débat très animé. Comprenant que tout l'avenir de l'Association allait dépendre du vote de la motion hollandaise, il demanda une suspension de séance, afin de trouver un terrain d'entente et engagea les FF. Hollandais à bien réfléchir avant de prendre une détermination. Après vingt minutes de pourparlers, le Convent reprit ses travaux et la motion fut acceptée par toutes les Obédiences présentes, moins deux. Comme le Grand Orient des Pays-Bas exigeait l'unanimité et qu'elle ne l'a pas obtenue, il se retira complètement de l'A. M. I. deux jours après la clôture du Convent. Cette décision de se retirer fut profondément regrettée par toutes les délégations du Convent qui conservent encore l'espoir qu'elle sera rapportée dans un avenir plus ou moins prochain.

Au Convent réuni à Bruxelles du 25 au 30 septembre 1930 et où la Turquie était représentée par le T. I. F. Servet Yessari, ont été adoptés les Statuts modifiés de l'A. M. I. tels qu'ils sont en vigueur aujourd'hui. Ces Statuts proclament en premier lieu le but de sa création qui est «de maintenir et de développer entre les Puissances maçonniques les relations existantes et d'en créer de nouvelles». Toujours selon les dispositions de ces Statuts, l'Association a pour organe souverain le Convent International, dont la compétence est limitée aux seules questions intéressant l'Association et qui se réunit tous les deux ans (dans le texte primitif le Convent était trisannuel). Dans les intervalles entre les Convents, l'Association est gérée par un Comité Exécutif (Consultatif dans le texte primitif) composé des chefs des Puissances maçonniques désignées par le Convent et dont le nombre ne pourra pas dépasser le chiffre impair immédiatement supérieur au quart des Puissances adhérentes.

Je ne m'étendrai pas plus longtemps sur l'organisation de l'A. M. I. Tous ceux que cela peut intéresser peuvent se procurer l'Annuaire de

l'A. M. I., qui contient des renseignements suffisants et dont un exemplaire existe dans les archives de la "Vedat,,. Ce qu'il importe particulièrement de savoir, c'est qu'en moins de 10 années l'autorité et le prestige de l'Association ont augmenté dans des proportions considérables, à tel point que toutes les Obédiences ayant des différends dans leur sein ou entre elles ont eu recours à son arbitrage et que l'intervention de l'A. M. I. a toujours eu des effets salutaires.

Voilà mes FF. l'histoire à vol d'oiseau de l'A. M. I. depuis sa constitution. Elle est courte et dans son ensemble elle apparaît comme ne présentant guère une activité extraordinaire. Mais mon exposé ne montre qu'imparfaitement les efforts inlassables que ses fondateurs et ses animateurs ont déployés pour la rendre viable. Il ne dit pas les différents écueils qu'il a fallu éviter, les prodiges de persuasion qu'il a fallu déployer pour convaincre ses adversaires et entraîner les hésitants, les anxiétés ressenties lors du retrait de deux de ses membres, malgré toutes les objurgations, la peine éprouvée unanimement lorsque deux Obédiences chères à nos coeurs furent poursuivies et forcées par les autorités de leurs pays respectifs de cesser toute activité. Cet aperçu donne encore moins une idée de l'esprit généreux et enthousiaste qui a animé tous les délégués à tous les Convents, des discussions parfois véhémentes, mais toujours courtoises et cordiales des représentants de diverses Obédiences, de la tolérance montrée par les uns envers les autres, des sacrifices consentis de part et d'autre pour le bien général de la Maçonnerie et surtout de la conviction ardente de tous de rester unis, de garder la chaîne ininterrompue malgré et contre tout, quoiqu'il arrive.

Tout ce qui vient d'être dit est le résultat de mes études sur cet organisme idéal. Je n'avais jamais assisté aux travaux du Convent et l'enthousiasme que j'éprouvais à l'égard de l'A. M. I. s'était imposé à moi en quelque sorte par suite de la grandeur de l'oeuvre. Mais à l'occasion de la réunion qui vient d'avoir lieu ici du 5 au 10 Septembre, il m'a été donné d'assister en qualité de délégué de la Grande Loge de Bolivie aux travaux du Convent. Ceux qui n'ont pas été présents aux séances — heureusement nombreux — furent les FF. de la "Vedat,, qui assistaient — ne peuvent se faire une idée de la majesté du lieu et du moment. D'illustres Maçons jeunes et vieux — ces derniers faisant montre d'une ardeur juvénile sans pareille — venus de toutes les parties du monde, réunis pour discuter gravement et prendre des décisions sur des questions intéressant la Maçonnerie Universelle, parlant avec chaleur et courtoisie, développant leur point de vue avec le souci évident de ne prononcer aucun mot dépassant la pensée ou susceptible de blesser qui que ce soit, afin de réaliser l'accord parfait : ce fut vraiment un spectacle inoubliable. Sans nul doute dans nos Loges également les discussions sont calmes et pondérées et le ton le

plus véhément laisse entrevoir le sentiment fraternel de l'orateur envers celui auquel il répond; mais dans le milieu éminemment international du Convent cette majesté des débats, les argumentations pleines de sagesse d'hommes illustres non pas seulement en Maçonnerie, mais aussi dans le monde profane, était digne d'être donnée en exemple à toutes les assemblées de délibération; ce fut un spectacle consolant et réconfortant qu'on ne rencontre que très rarement.

R. Tinghirian (Vd.:)

MAS. LUK TARİH VE MAHİYETİNE BİR NAZAR

IV

Mas. luğun Bugünkü Esası Tekâmülün Eserleridir.

Amelî Mas. cemiyetleri müşterek menfaatlerin bir araya getirdiği meslekdaşlardan mürekkepti. İrtibat hissi mevzubahis olamazdı. En ziyade alâkadar oldukları meslekî terbiye, ve idarî işlerdi. Her Mas. locası bulunduğu şehirdeki işler üzerinde âdetâ bir inhisara sahipti. Bunların tâbi oldukları ahkâmdan birkaç nümune, hakikî mahiyetlerini meydana çıkarır: (1) hiçbir usta, locadan sormadan yanına çırak alamazdı. (2) usta olmak için bütün BB. ile anlaşmak lâzımdı. (3) iki usta veya bir usta ile bir çırak arasında ihtilâf zuhurunda mahkemeye müracaat memnudu. (4) hiçbir usta başkası tarafından deruhte edilmiş olan bir işi onun rızası olmadan ve birinci usta ücretini tamamen almadan deruhte edemezdi. (5) muayyen bir kumpanyaya (locaya) mukayyet olmıyan kimse iş alamazdı... Pek tabiidir ki bu şekilde çalışan localarda ilmî ve felsefî münakaşat olmaz; bugünün Mas. idealleri mevzubahis bile edilmezdi. Yalnız bunların âzaları umumiyet itibarile dindar, namuskâr ve metin insanlardı. Bütün amelî localar esas itibarile Hıristiyan ve Trinitèr idiler. Binaenaleyh ilk devirlerde hıristiyan olmıyan, hattâ teslise inanmayanların girmesi mevzubahis bile olamazdı.

Mas. luk tarihinin henüz aydınlatamadığı bazı esbap, amelî localarda tekâmüle sebep oldu; Mas. olmıyanlar da girebildiler. Tarihin ilk kaydettiği şahıs 1600 de Edimburg locasına giren Mr. John Bowell of Auchinleck ismindeki bir İskoçyalı idi. Fakat bazı delâil, daha on beşinci asırda bile, Mas. localarında meslekten olmıyanların bulunduğunu gösteriyor. 17 inci asırda

meslekten olmiyanlar (Free mason) lar cemiyetlerine giriyorlardı. Meslek cemiyetleri bunlardan ayrı çalışıyor fakat bazı amelî Mas.: lar aynı zamanda (Franc maçon) cemiyetlerinde de âza bulunuyorlardı. Bir Mas.: müellifinin söylediği gibi, bu nazari localar bile buluşmak, görüşmek için bir takım klüplerden ibaretti. Birçok asılzadegân, sırf bir hissi tecessüsle Mas.: oluyorlardı. Şu halde kanaat getirebiliriz ki 1717 de Mahfilikebirin teessüsüne kadar mevcut Mas.:luk bugünkü Masonluğa benzemiyen bir teşekküldü. Masonluk tekâmüle büyük bir ehemmiyet verir. Çünkü bu hâdisedir ki âdi esnaf localarından bugünün (Mabedi emelpira) larını vücade getirmiştir.

Amelî localar Toleran ve Kozmopolit degüllerdi; âzaları esas itibarile Hristiyanlardı. İlk Mahfilikebirin teessüsü zamanında nazari localar da böyle idi. Birçok münakaşattan sonra İngiliz Mahfilikebirî 1813 te yeni bir formül kabul etti. Maamafi 1723 ten itibaren Hristiyanlığın Mas.:lar için mecburî bir din olmadığı bazı muharrirler tarafından ısrarla iddia olunmaktadır. Şu halde Mas.:luk Toleransa, tatbiki en güç olan bu san'ata, on sekizinci asır bidayetlerinde başlamıştır.

Fransız Grand Or.:ından maada bütün Masonlar Sa.: Az.: Kâ.:a inanırlar, "Kelimenin bütün manasile mülhit ve münkir olanları ve hiçbir mefkûreye sahip olmadığından naşi hiçbir şeye mutekit olmiyanları Mas.:luk reddeder,,.

Mas.:lukta dinî Toleransı millî Tolerans takip etti. Muhtelif milletlere mensup kimseler aynı locada K.: vasfını taşımağa başladılar. Tolerans nihayet Mas.:luğun umdelerinden biri oldu. Mas.:luk kendi hakkındaki mütaleat ve efkâr için de Tolerandır. Şu halde bir Mas.: tekfir edilmekten korkmaksızın kendi mesleki hakkındaki mütaleatını da serdedebilir. Bu akidedir ki bana mesleğimizin mahiyetini biraz daha tamik cesaretini verdi :

Masonluğun güzel bir tarihini yazan H. L. Haywood ve James E. Gray, Masonluğa şöyle tarif ediyorlar. "Masonluk insanî bir müessesedir. Ne sihirден istifade eder ve ne de tabiatın fevkine çıkar. Pratik bir dünyada, tabii tekâmül neticesi olarak meydana gelmiştir. Gayesi herkesin saadetidir.,,

Masonluk Gizli Bir Cemiyet Değildir

Bidayette itisafata uğrayan Masonlar gizli çalışmışlardır. Fakat bugün serbestii vicdanın cari olduğu her yerde Masonluk için gizli bir cemiyettir denilemez. Birçok Avrupa ve Amerika localarının gerek eşkâli hariciyesi, gerek üzerlerindeki yazılar ve işaretler Mason locaları olduğunu sarahaten gösterirler; Masonluk hakkındaki eserler her tarafa müntesirdir.

Masonluğun hiçbir sırrı yoktur; esrare malik gizli bir cemiyet değil, beşerin ruhundan kopan tecellilere sahna olan mestur bir teşekküldür. Filhakika Mason localarının kapısı herkese açık değildir. Masonlar aralarına alacakları kimseleri evvelâ tetkik ederek seçerler. Unutmamalı ki bu esas yalnız Masonluğa mahsus değildir. En basit beşerî ihtiyaçlardan olmak üzere, yemek, içmek, eğlenmek ve kumar oynamak için toplananlar bile aralarına herkesi almazlar. Amerika'da hemen her Darülfünunun muhtelif talebe cemiyetleri vardır. (Fraternite) namı verilen bu cemiyetlere ancak muayyen evsafi haiz olanlar, bazı merasim ile, ithal olunur. Halbuki bunlardan hiçbiri gizli değildir.

Masonluk Dinî Bir Mezhép Teşkil Etmez

Masonluğun bir din olduğunu iddia edenler vardır. Katoliklerden bazıları Masonların şeytana ibadet ettiklerine ve bununla esrarengiz bir surette münasebatta bulduklarına kanidirler. Leo Taxil'in "Franmasonlar," nam eserinde bu noktaya defaatla îma olunmaktadır. 1723 de vazolunan mühim bir esasa, o zamandanberi bütün Masonlar sadık kalmışlardır. Bu esas ta Masonluğun saliklerine, ancak bütün insanlarca kabul olunan bir akideyi, yani bütün edyanın esası olan kaidei ahlâkiyeyi telkin etmesidir. Masonluk hiçbir kimsenin hususî mütalealarına ve mütehalif noktai nazarlarına müdahale etmez. Masonlardan ancak namuslu, şerefli, sadık olmaları istenir. Hüsnü ahlâk sahibi ve namuslu insanlar Masonluk camiasında birbirini bulurlar.

Yeni devirlerin dinî telâkkileri değişmiştir. Tekemmül etmiş insanlar artık kendi ellerile yaptıkları putlara tapmıyorlar. Cehlin verdiği tam bir tevekkül ve inkıyat yerine, ilmin hasıl ettiği tenkitkâr bir hürmet kaim oluyor.

Hazım Atıf (Nc.)

INKILÂP MUH. MAH.İNİN TESİSİ

Türkiye Büyük Meş. heyeti umumiyesinin 27-5-932 tarihli celse-sinde tesisine karar verilen İnkılâp Mah. li Muh. inin tesisi merasiminin icrası için 8 Teşrinievvel 932 tarihine müsadif cumartesi günü saat 18 de Beyoğlu vadisinde Nuruziya sokağında Türkiye Büyük Meş. lokalında Üs. ı Muh. Cevat Abdürrahim; 1. - Na. Ali Kâmi; 2. - Na. Ali Kemal; Hat. Mehmet Ali Haşmet; Kâ. İsmail Memduh, Kâ. muavini Ali Refik; Haz. emini Antuvan Zoleti; Has. emini Mehmet Emin; Muhak. Osman Fehmi; Teş. Cevat Meruş; Muha. dahili Halit Naci BB. makamlarında ve müessis olan : İsmail Ratip, Safa Feyzi, Albert Saltiel, Mahmüt Celâlettin, Ali Galip, Ferit Üpi, Muhittin Celâl, Tahir Salâhattin, Fethi İsmail Feridun Dokakin zade, Osman Şefik, Psalty Pierre, ve İsmail Kenan BB. sütunlarda oldukları halde celse usulen küşat edildikten sonra murahhas olmyan ziyaretçi KK. kabul olundu. Bâdehu Muh. Mah. lerimizden gönderilen murahhaslar, Yüksek Heyetin Hâ. Bü. amiri ile murahhası Mustafa Reşat ve âzasından bazı muhterem BB. ve sabık Bü. Üs. M. Kemal, lâhık Bü. Üs. Mustafa Hakkı ve muavini Raşit BB. ve Büyük Daimî Heyet âzası mutat teşrifat ile Mah. e dahil oldular. Büyük Meş. tarafından Mah. lin tesisine memuren izam edilmiş olan pek münevver Doktor İsmail Hurşit B. in memuriyetini mübeyyin vesika Hat. Mehmet Ali Haşmet B. tarafından müessisler ve ziyaretçiler kaim oldukları halde okundu. Doktor ismail Hurşit B. ikinci ve üçüncü murahhaslar Doktor Ali Rifat ve Ahmt Hamdi BB. usul ve merasim mutade ile Mah. le alındılar. İsmail Hurşit B., Üs. ı Muh. makamına çıkarak ikinci ve üçüncü murahhasları birinci ve ikinci Na. makamlarına ik'at ettikten sonra Büyük Meş. celsesinin birinci D. de inikat etmiş olduğunu hazıruna ilân ederek âmale mübaşeret etti. Evvelâ Üs. Muh. makamile birinci ve ikinci Na. ların ziyaları uyandırıldı. Bunu müteakip birinci murahhas ismail Hurşit B. tarafından Maha. tesisi maksadından bahis ve İnkılâp Mah. i Muh. inin muvaffakiyatını temenni sadedinde bir hitabe irad olundu. Bâdehu Mah. i Muh.

Enva.'ın isimleri okunarak evvelâ Üs.'i Muh.'liğe intihap olunan Cevat Abdürrahim B.'in tâhlifi icra ve Mah.'in patentası birinci murahhas tarafından kendisine teslim olundu. Bundan sonra diğer Enva.'ın dahi tâhlifleri bilicra makamlarına ikat olundular.

İsmail Hürşit B.' âmale mübaşeret etmek üzere kapısının açılması için Mah.'in anahtarını ve matr.'yı Üs.'i Muh.'e tevdi ve Şar.'ta ahzı mevki eylemiştir. Müteakiben Üs.'i Muh.'; Cevat Abdürrahim B.' aşağıda yazılı nutku irad ettikten sonra murahhaslarla ziyaretçi KK.' şerefine usulü dairesinde alkış icra edilmiştir.

Birinci murahhas İsmail Hürşit B.' dahi murahhas ve züvvar BB.'le birlikte İnkılâp Mah.' Muh.'i şerefine alkış yapmak suretile Mah.' müessislerini taltif etmiştir.

Bundan sonra Yüksek Şura murahhası Mustafa Reşat, Bü.' Hâ.' Amir Servet Yesari, Bü.' Üs.' Mustafa Hakkı, Armoniya Mah.' Muh.'i murahhası (İnkılâp) Mah.'ini kutlulamışlardır. Üs.'i Muh.' bilmukabele teşekkür ettikten sonra usulü ve merasimi dairesinde celseye nihayet vermiştir.

İ. Memduh

Muh.' İNKILÂP Mah.'inin 8 Teşrinievvel 1932

taribli küşat celsesinde Muh.' Üs.'i Cevat Abdürrahim B.'in irat ettiği nutuk.

Muhterem Üs.'larım, aziz KK.';

Yeni Mah.'limizi şereflendirdiğinizden dolayı cümlenize sonsuz ve candan teşekkürlerimizi sunarız.

İstanbul vadisinde hayli Maha.' varken bir yenisinin daha tesisine ne lüzum vardı? diye bir istifhamın zihinlerden geçtiğini tahmin ediyorum. Bu Mah.'in tesisi, müessislerinin mevcut Mah.'lerde çalışacak yer ve iş bulamadıklarından değil, belki daha başka bir metodla aralarında anlaşarak, uzlaşarak daha fazla itina ile çalışmak istemiş olmalarından; ve daha faydeli ve muayyen bir istem ile çalışmağı teahhüt edenlerden mürkkep bir Mah.' tesisini arzu etmelerinden ileri gelmiştir.

Bu sistem, Masonluğun kat'ileşmiş olan aslî düsturlarının ve İtû.'in değişmesini ve Eski ve Mak.' İskoç R.'inden itizali

tazammun etmez. Müessislerinden hiçbiri bu niyetle hareket etmemiştir.

Usulü daireesinde Bü.: Meş.:in Heyeti Umumiyesince tadilât icrası kabul edilinceye kadar, müessis KK.:iniz mevcut kavanini esasiye ve nizamatı umumiye ahkâmına daima riayetkâr olacaklardır.

Kabul ve ittihaz eylediğimiz unvan belki evhamkâr zihinlere böyle vesveseler ika edebilir. Halbuki unvanımız olan “İNKİLÂP,” biz idealist masonlar için mübeccel bir namdır.

İnkılâp, korkunç bir kelime değildir. Bilâkis bu unvan bizim için hırzı can edilmeğe lâyık ve ruhlarımıza pek munistir. Esasen inkılâp gayri tabii birşey değildir. Bizzat hayatta vakidir. Noksandan kemale geçmek te bir inkılâptır. Tekri:lerde yaptırdığımız renzî seya:ler ki, hayatta cari tekallübat; tufuliyetten şebaba, şebaptan sinni kemale irişmelerdir, hayattaki bu değişmeler de birer inkılâptır. Tabiat, fusulü erbaa ile senede dört defa inkılâp husule getiriyor. Bir harbin, bir sulh muahedesinin vasi veya muhitine maksur inkılâplar vücade getirdiklerini görüyoruz. Her tebeddül ve tahavvül bir inkılâptır. Uzviyet ve hayattaki tekal-lübat ve istihalelere bedel içtimaiyatta, siyasiyatta, husule gelen tahavvülât, inkılâplardır. Ulûm ve felsefedeki terakkiyatın vücade getirdiği değişmeler, fikrî birer inkılâptır. Hattâ fenanın iyiliğe terki mevki etmesi de bir inkılâptır.

İnkılâp kımıldanma ve hareketle olur. Hayat harekete bağlıdır. İnkılâbın zıt ve adüvvü tevakkuftur. Tevakkuf inhitatın başlan-gıcıdır.

Hayatı haricîde, hele bir rubu asırlık müddet zarfında, geçirdiğimiz tehavvülât, gözlerimiz önünde adeta sinema şeridi gibi geçiyor. Halaskâr Büyük Gazimizin ibda ettikleri inkılâplar ise, bize, bizim Maşon ruhumuza o kadar munis gelmiştir ki, asırlara sığmayacak kadar olan bu büyük tehavvülât az seneler içinde ruhlarımıza sinmiştir.

İyiliğe doğru süratle varmak arzusu inkılâpçılıktır. Maşonluk insanlığı seadete eristirmek yollarını gösteren bir meşale ve rehberdir. Bu meşale yalnız düz, ufak ve basit yolları aheste beste katetmek için değil, pişigâhında uçurum da olsa düşmeksizin onları atlyabilecek kadar kuvvetli ve geniş nur ve ziya saçan çok feyyaz bir minhaçtır.

Masonluğun şartı esasîsi, mefkûreye varmak için büyük mesai sarfıdır. Onl:ü takınan her bâni, alelâde harç alarak malasını şöyle böyle kullanmakla emelpira saray vücade gelemez. Onun içindir ki senelerden beri uğraşıldığı halde, henüz çok bir şey yapılamamıştır. Geçen asırlarda olduğu gibi mutedil mesai ile beşeriyetin seadetine hizmet olunamaz. Asrı hazır mesai tarzı, vesaiti hazıra ile kabili telif bir hale getirilmelidir.

Binaenaleyh, mümkün olduğu kadar daha az zamanda mes'ut ve kudsi gayemize irişebilmek için hatveler ile değil, hamleler ile yürümeliyiz. Bu hamlelerin her biri fikrî olacağından evvelâ fikirlerimizde inkılâp yapmak ve düşünüş ve çalışış tarzlarını değiştirmek icap eder.

Masonluğun her hususta an'aneperverlik demek olmadığını ve muhafazakârlık ise hiç olmadığını bilmeliyiz. An'anenin hasene ve seyyiesini, faideli ve abes olanını ayırmak lâzımdır. Hiçbir şey yapamamak, meskenet, bir an'ane halini alsa, bunu tebdil inkılâbını yapmak hayırlı bir inkılâp olamaz mı ?

İnkılâp, bir teşekkül için mahzı kuvvettir. Yeniden ve daha canlı olarak dirilmektir. Bilhassa eski teşekküllere inkılâp yeni bir ruh nefheder. Bu kadar nafi ve kudsi olan kelimeyi biz başımıza taç ve yalnız unvan değil, medarı ibtihaç ittihaz eyledik.

Ey ulvi mefkûrenin hadimleri!.. insaniyetin saadet yollarını taharri ile iştigal eden azimkâr yoldaşlar.. Ey insanların artan ıstıraplarını tahfif sebeplerini aramakla mükellef olan hayırkâr KK.!... mesainizi inkılâpcuyane teksif ediniz ki, Masonluğun beklediği güneş bir gün evvel doğsun.

Masonluk, beşeriyette büyük bir inkılâp vücade getirmek için teessüs etmiştir. Asırlardan beri de bu hedefe doğru yürüyor. Masonluğun ideali olan inkılâp pek umumî ve insanîdir. Bu sabahulhayır bir gün idrak olunacak ise, Masonluğun maksadı tehakkuk etmiş ve vazifesi hitama ermiş olacaktır.

Binaenaleyh, Mason, inkılâpçı olduğu gibi, hariçteki hayırlı inkılâplara da bigâne kalmaz. Onların da ön safında bulunur. Onun içindir ki hakikî bir Mason vatanperver ve milliyetperver olduğu kadar inkılâpçıdır da.

Hülâsa, unvanımız Masonluğun büyük mevzuudur. İnsanlığın

kurtuluş inkılâbı uğurunda arılar gibi sessiz, sedasız mütevazı-
ane çalışmak mecburiyetinde olan Masonların çalıştıkları Mah.
lerin her biri, birer arı kovanı gibi olmalı, faydeli uzuvları
taşınıp çoğalmalıdır.

Bu yeni Mah.imiz de bu kovanların biridir ki hemşirele-
rine iltihak ile Masonluğun kemiyet ve keyfiyetine naçizane bir
varlık ilâve edecektir.

İşte, bu Mah. in tesisine müsaade etmek suretile Masonluğu
nev'ima takviye eden ve yek-emel, yek-gaye ve mütecanis olarak
faydeli bir program dairesinde bir arada çalışmak isteyen müessis
KK.imizin arzularını is'af lûtfunda bulunmuş olan Türkiye Büyük
Meş.ının Heyeti Umumiye ve Dairesine ve tesisi merasimini
yapmak için memur buyurulmuş olan pek Münevver Birinci
Murahhas İsmail Hürşit, İkinci ve Üçüncü murahhas Ali Rifat ve
Hamdi BB.imize şükranlarımızı arzettiği bir vazife bilirim.,

MAS.: ŞUUNU

Konvan İcraî Heyetininin bu ay başında Paris'te toplanan ilk
ictimanda Başmurahtımız M. Raşit B. in İcraî Heyet
Reisliğine seçilmiş olduğu memnuniyetle öğrenildi. En büyük
masonik kudret ve liyakatini harici münasebatta defaatla izhar
ve ispat etmiş olan Raşit B. i tebrik eder ve dolayısıyla Türk
Masonluğunu kutlularız.

* * İzmir'de Kemalettin K. in Üs. Muh. ligile "Ege," isminde
yeni bir Mah. tesisi Heyeti Umumiye kararına iktiran etmiştir.
Muvaffakiyetler dileriz.

* * İzmirli KK.imizin emek ve gayretleriyle inşa edilen **Yeni
Mabed**'in küşat resmi yapılmıştır. 320 murabba M. yer üzerine
yapılan bu çok güzel bina için KK.imiz büyük fedakârlıklarla
8500 lira gibi mühim bir para temin ve sarfetmişlerdir;
kendilerini tebrik ederiz.

Ht.

TÜRK YOKSETME CEMİYETİ
Taavün Sandığı:

Muavenet sandığına âzalanmak bir Mas.:un en büyük borcudur. Siz, yardıma muhtaç olabilirsiniz. Fakat muhtaçları düşünmek vazifenizin en mukaddesidir. Şurası muhakkak ki verdiğinizden hiçbir zaman eksik te almayacaksınız.

S. No.	Ölmüş BB.:ın İsimleri	Muh.: Mah.:ı	Vefat tarihi	İştirak eden Adet	Merhumun verdiği		İştirak edenlerin verdiği		% 10 kalan		Yedye edilen	
					L.	K.	L.	K.	L.	K.	L.	K.
1	Haydar B.:	Cümhuriyet Yıldız.:	30/5/932	478	1	—	239	—	23	90	215	10
2	İsmail Ziya B.:	Necat .:	4/6/932	483	1	50	241	50	24	15	217	35
3	Ziya Hüseyin B.:	Resne .:	29/11/932	563	2	—	281	50	28	15	253	35

Vefat hadiseleri Muh.: Mah.: lere bildirilir. Taksitler 3 gün zarfında ödenir. Bir taksit elli (50) kuruştur. Vaktinde teahhüdünü yapmayan ve muntazam olmayıyan KK.: sandığın muavenetinden mahrum kalırlar.

Reis
Dr. Ferit İbrahim

Şerait ve Nizamnamesi (Büyük Şark) ın 4 üncü sayısında yazılıdır. Müracaat yeri: Dördüncü Vakıf Han — Asma kat No. 7 Fıruz B.:

SANDIĞA Yazılınız KK.:

Purinol Effervescent

Böbrek, Safra kum ve taşlarını eritir. Artritizma, müzmin Rumatizma ve Damarsertliğinde igtidanın nazımıdır. İyi idrar verir.

Hulki İsmail B.:

Eczacı - Kimyager

Her Eczahane de Bulunur.

Doğan Ticaret Evi

Ragip Behaettin B.:

Bütün alât ve edevat ve levazımı tersimiye ve hendesiye üzerine toptan ve perakende olarak muamele yapar.

BB.:e hususî tenzilât yapılır.

Telefon : 40767

Posta Kutusu : 59

Galata Mertebani Sokağı

Kınacıyan Han No. 2-3

Maçka Eczahanesi

Sahibi: Feyzi Vehbi B.:

KK.:e kredi ve tenzilât yapar.

ARSENAL ve FERKINOL tıbbî müstahzaratını bütün Dr. BB.:e tavsiye eder. Nümune ve prospektüs için şifhâî veya tahrirî müracaatlarını rica eder. Telefon: 41601

Kaşê Sedatin Tozan.:

Bütün ve yarım başağrılarını geçirir. Soğuk algınlığı ve kırıklığı giderir. Gribi karşılar. Romatizma, Siyatik ve bütün ağrı ve sızıları teskin eder. Mideyi bozamaz. Kalbi yormaz.

Her Eczahane de Bulunur.

DÜŞÜNCELER

6 İnsanları sevimli kılan ruh güzelliğidir. Öyle çirkin kişiler vardır ki, ruh güzelliğiyle, karşılaştıkları kişileri hemen büyülerler.

Sevmek ve sevilmek

SEVGİ bir gönül akışdır; güzelliğ ve iyilik karşısında duyulan bir özlemdir. Sevmek öyle bir ergidir ki, insanlığın ruhunu artırır, çalışma gücünü artırır. Seven kişi, çevresini alımlı hayatı neşeli, insanları daha sevimli bulur; başkalarının derdiyle de ilgilenir. Bu ergi, tabiatın insanlığına bir bağışdır; ama herkeste bir değildir. Kişinin yaradılışındaki incelik ve duyarlık derecesine göre değişir. Ham ruhlarda unulmaz bir hastalık halini alabilir. İrade bulanık duyguların emri altına girer mi, kişiyi erüsvay-ı âlem" de edebilir.

Sevgi tek yönlü kaldıkça, ıstırapı zevkinden üstün olur. Gerçek mutluluk ancak karşılıklı sevgidedir. Gönül tokluğu bu sevgiyi kuvvetlendirir. Mutluluğun sürüp gitmesi için, sevginin şekli güzelliğinden çok ruh güzelliğine dayanması, inandırıcı olması ve karşılık görmesi gerekir. Karşılıklı inanca dayanmayan sevgi, ergeç kuşku yaratır; kıskançlığın ıstırapı içinde kişiye dünyayı zıندان eder. Saygıya dayanmayan sevgi ise geçici olur.

Yalnız şekli güzelliği insana usang verir. Sevgi yavaş yavaş gücünü yitirir. Sevgi azaldıkça, önceleri görülmiyen kusurlar göze batmağa başlar. Çekişmeler büyür; geçimsizlik artar; sevgi de bezginlik içinde sönüp gider.

Başkasını sevmek, biraz da kendini sevmektir. Dikkat edin, sevdiğiniz insanda hoşlandığınız özellikleri ararsınız. Şekil ve

ruh bakımından siz doyurdu-ğu oranda ona bağlanırsınız. O halde, sevgide kendinizi düşüntü yorsunuz demektir.

Yalnız kendilerini, düşünen, başkalarında kusur arıyan, ken dilerinde olmiyan artamları baş kalarında görünce yadırgıyan

Yazan:

Agâh Sırrı Levend

kişiler vardır.

Bunlar sevmek yeteneğinden yoksun, güzelliğe düşman, ben delliğin en düşük katına inmiş acınacak kişilerdir.

KENDİNİ SEVDİREBİLMEK

Asıl güç olan, kişinin kendini başkalarına sevdirebilmesidir. Sevilmek için yaradılıştan sevimli olmak gerekir. Bu da yet mez; alımlı olmanın sürüne ermek, bazı artamları kendinde toplamak da şarttır.

İnsanın kendini topluma sevdirmesi, kişiyi sevdirmesi kadar kolay olmaz. Ayrıca toplumun aradığı ortamları elde etmiş olmak gerekir. Toplum, ken dini beğenmiş, gösterişe düşkün kişilerden hoşlanmaz; alçak gönüllü olanları cana yakın bulur. Yalancı, karanlık ruhlu, iki yüzlü olanlardan tiksindir; dürüst ve açık olanları sever.

Hatip misiniz? Kendinizi kabul ettirebilmek, karşınızdakilere etki yapabilmek için dinliyenlerin ruh halini ölçmelisiniz. Bir şeyler öğretmek için

kürsiye çıkmış bir adam edasıyla dik konuştunuz mu, kaybettiniz demektir. Ne söylerse niz boşunadır.

Öğretmen misiniz? Sınıfta otoriteyi kurabilmek için tek yol, gençlerin gönülünü kazanmaktır. Öğrenci inanırsa bağla-

bunu hemen sezer ve hatibli kuşku içinde dinler. Onaylamış görünse de içinden alay eder. Bu politikacının ölümüdür. **KENDİNİ SEVDİRMENİN SIRRI:**

İnsanları sevimli kılan ruh güzelliğidir. Öyle çirkin kişiler vardır ki, ruh güzelliğiyle, karşılaştıkları insanları hemen büyülerler. Toplantılara çağırılan, meclislerde aranan onlardır. Şüphesiz güzel konuşmak, yerinde ve sırasında hale uygun fikirler ve hikâyelerle sözü süslemek, ince şakalarla meclisi şenlendirmek, kişiyi sevimli gösteren başlıca artamlardır. Fakat bu artamların bir arada bulunmaması, bir kusur sayılmaz. Çok konuşkan olmadıkça halde alçak gönüllülüğü, yumuşak davranışı, anlayışı ve inceliğiyle her yerde beğenilen kişiler çoktur.

Bilgiçlik, patavatsızlık, aşırı alınganlık, insanları huysuz ve sevimsiz gösterir. Bu gibiler meclise ağırlık verirler; toplantılarda tatsızlık ve soğukluk yaratırlar.

İlk karşılaşmada sevimli göründükleri halde, sonradan bu sıfatı kaybeden kişiler çoktur. Mevki, ikbal ve paranın yarattığı kibir, karakteri zayıf olanları bu hale koyar. Anlaşılar ki bu gibiler, yaradılışın kendilerine bahışladığı artamı iyi kullanmasını bilememişler, ellerindeki fırsatı kaçırmışlardır.

Sevmek bir ruh çoşkunluğudur; kendini sevdirmek ise, herkeste başaramıyacağı bir sanattır.

Kendini sevdirebilmek, hele politikacı için başarının ilk etekendir. Asık yüzlü, kendini beğenmiş politikacı, kalabalığın ruhuna giremez. Göz kulaktan önce hükümünü verir. İlk hüküm olumsuzsa, bu etki altında dillenecek söz, yarı yarıya değerini kaybeder.

Görünüşün de samimi olması şarttır. Güler yüzlülük içten gelmiyorsa ve yapma ise, halk